

5.

Lapszél

A Biblia történetei: egyetlen mesében –
Rostás-Péter Emese írása

6.

Térkép

A népességfogyás hatása az iskolai populációra (2.) –
Magyar Tivadar írása

8.

Diákszemmel

„Fényképet szeretnék a Mikulásról, fogtündérről, húsvéti nyuszirol, homokemberről” –
a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Liceum második osztályosainak véleménye

10.

Lélekjelenlét

Ki a megalázott: a diák vagy a tanár? –
Kiss Judit írása

21.

Tanterem

Módszertani konferencia és képzés Csíkszeredában –
R. Kiss Edit írása

22.

Lélekjelenlét

„Az önbecsülés a legalapvetőbb viszony saját magammal” –
Ozsváth Judit írása

23.

Magánterület

Szerelmes vagyok, Sokszor hallom, Mi magyarok vagyunk. –
László Noémi versei

24.

Hivatalos

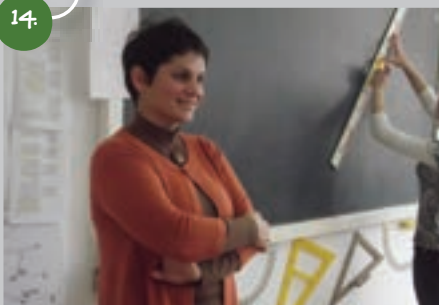
1.

Karácsony

Nől a dér, álom jár –
Weöres Sándor verse

14.

Portré

„A jó közösség alapja egymás elfogadása” –
Kőrössy Andrea beszélgetése Bíró Annamáriával, a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola matematika szakos tanárával

17.

Tanárszemmel

Természettudományos táborozáson a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium diákjai –
Dvorácsek Ágoston írása

2.

Karácsony

Türelem, békesség, együttlét –
nemcsak adventben, karácsonykor –
Ozsváth Judit beszélgetése
Kolumbán Csilla tekerőpataki római katolikus hittanárval

16.

Diákszemmel

„Karácsonynak éjszakáján,
Jézus születése napján...”

18.

Láthatár

Átszervezések várhatók a tanügyben –
Bíró Blanka, Kiss Előd Gergely és
R. Kiss Edit írása

12.

Karácsonyi készülődés a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban

2013.

12.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2013. DECEMBER • 12. SZÁM

Fotó • Tóth Orsolya

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Fotó • Biró István

Egy évre
csak
42 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2013–2014-es tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

Kedves pedagógusok, jövődóbeli szerzők!

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FÜGYELŐ

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia
Felelős kiadó: Lakatos András
Ára 3,5 lei.
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Nől a dér, álom jár

Nől a dér, álom jár,
hó kering az ág közt.
Karácsonynak ünnepe
lépeget a fák közt.

Én is, ládd, én is, ládd,
hóban lépegetnék,
ha a jeges táj fölött
karácsony lehetnék.

Hó fölött, ég alatt
nagy könyvből dalolnék
fehér ingben, mezítláb,
ha karácsony volnék.

Viasz-szín, kén-sárga
mennybolt alatt járnék,
körülvenne kék-eres
halvány téli árnyék.

Kis ágat öntöznék
fönn a messze Holdban.
Fagyott cinkék helyébe
lefeüdnék holtan.

Csak sírnék, csak rínék,
ha karácsony volnék,
vagy legalább utolsó
fia-lánya volnék.

WEÖRES SÁNDOR

Beszélgetés Kolumbán Csilla tekerőpataki római katolikus hittanárral

Türelem, békesség, együttlét – nemcsak adventben, karácsonykor

Kolumbán Csilla azon pedagógusok közé tartozik, akik a hagyományőrzést is a kötelező tanári feladatok közé sorolják. Római katolikus hitoktatóként különös gonddal igyekszik az ünnepek, ünnepkörök igazi tartalmára irányítani neveltjei és falusfelei figyelmét. Az adventi-karácsonyi időszakban is számos programmal segíti a Megváltó

megmagyarázhatatlan érzés támad bennem, s ez – gyermekkorom óta – meghitt hangulatot invitál családjunkba. Ez az időszak más, mint a többi. Az emberek ilyenkor többször gyűlnek össze, s ennek az együtt töltött várakozásnak már önmagában is különös hangulata van. Mindig eszembe jutnak gyermekkorom hosszú téli estéi, a jól fűtött szoba, a meleg családi légkör, a vasárnaponkénti gyertyagyújtás, a karácsonyi énekek tanulása, éneklése, a pásztorjátékprobák, a hajnali szentmisék. Az adventi és karácsonyi szokások – hála Istennek! – nem sokat változtak felénk. Az én gyermek- és ifjúkoromban is eljártunk a hajnali misékre és énekelni. Édesanyámmal a templomi kórusban énekeltünk, próbákra jártunk, és a *Szállást keres a Szent Család* járásban is részt vettünk. Aztán az éjszakai éneklőket is izgalommal vártuk. Nem mertünk lefeküdni, nehogy ne vegyük észre, amikor megérkeznek. Az 1989-es változás után jó pár évig kimaradt ez a szép szokás, ami nekem nagyon hiányzott. Aztán körülbelül nyolc éve újraindítottuk a gyerekekkel. Saját lelkemet általában ilyen módon készítem: alapos lelkiismeret-vizsgálatot tartok, szentgyónást végzek, az én hibámból történt nézeteltéréseket igyekszem helyrehozni. Lelkiolvasmányokat olvasok, lelkigyakorlaton veszek részt. A kávéról, tévénézésről való lemondással a testemet fegyelmezem. Időben hozzálatok a sütemények elkészítéséhez, de a kalácssütés és az ún. „galambas” készítése utolsó napra marad, mert ezek frissen finomabbak.

– Tanári munkában is hangsúllyal van jelen a karácsonyra való készülődés. Miért tartod ezt fontosnak?

– Karácsonyra készülődve gyakran eszembe jut Taylor Caldwell gondolata: karácsony üzenete az, hogy soha nem vagyunk egyedül. Ezt valahogy már az előkészületben is igyekszünk tudatosítani. Többször találkozunk

szeretteinkkel, az örömteli együttlét, az együtt készülődés jellemzi ezt az időszakot. Tekerőpatak adventi hagyományai is ennek megfelelően alakultak. A fiatal korosztály is szívesen vállalkozik ilyenkor szereplésre, közös éneklésre, hagyományörző tevékenységekre. Sok idő kell ahhoz, hogy szokássá váljon valami, de ha megtörténik, elégedetten szemléljük munkánk gyümölcseit. Az ötödik osztályban úgynevezett „kíváncsi lapokat” osztottam ki az évek ehhez az időszakára vonatkozó kérdésekkel:

1. Mi jellemzi számodra az adventi hangulatot? Személyes életedben hogyan kezdődik a várakozás időszaka? 2. Milyen rendezvényen, közös tevékenységen veszel részt az adventi időben? Mikor? Kivel? Hogyan? 3. A felsoroltak közül melyiken veszel részt legszívesebben? (Kérlek, indokold meg a választ!)

Nem hittem volna, hogy a gyerekek ilyen sok mindenre vissza tudnak emlékezni, mennyire lelkesen tudnak beszélni egyes – amúgy megszokott – tevékenységeikről, közös munkáikról. A „Már alig várom, hogy ...” vagy „Jó lenne, ha ebben az évben is...”, „Remélem, most is lesz...” kezdetű mondatok megerősítenek abban, hogy volt értelme, haszna az elmúlt évek során befektetett munkának. Megjegyzem, hogy szinte minden gyermek a családjához, rokonaihoz, barátaihoz kötötte mondanivalóját. A gyermekek különösen kötődnek a karácsonyhoz, de a mi felelősségünk az, hogy milyen lelkülettel ünnepelnek. A világ sajnos ma nem a lelki oldalt hangsúlyozza, pedig minden ember – és minden gyermek – a szeretetélményre vágyik leginkább. Az adventben sokat lehet finomítani a lelkeken.

– Az adventi és a karácsonyi szent időben számos népi szokást éltek neveltjeiddel, karitatív programokat szerveztek, lélektisztító programokon vettek részt...

születésére hangolni, az isteni szeretet méltó befogadására előkészíteni a lelkeket. Alábbi beszélgetésünkben ünnepről, ünneplésről, a hagyományörzés fontosságáról kérdeztük őt.

– Gyermekkorod óta ebben a különösen szép természeti környezetben éled meg a szeretetünnepet és az azt megelőző időszakot. Kérlek, beszélj személyes élményeidről, saját előkészületedről!

Számomra ez a falu mindig biztonságot, otthont nyújt. Az utcán ismerős arcokkal találkozom, minden szegletét ismerem. Gyökereim innen erednek – ezért is kutatom az ősök életmódját, ünneplési szokásait. Adventkor valami

– Valóban számos szokást elevenítünk fel, élünk meg együtt. Adventben igazi szakrális élményt nyújtanak a meghitt hangulatú hajnali vagy anygyali szentmisék (régiesen: aranyos misék). Tanítványaimat buzdítom az

„Fontos számomra, hogy a szereplő diákok minél mélyebben éljék át a születéstörténetet, hogy alakításuk saját szívükben és a hallgatóság szívében is segítse a Megváltó »megszületését«. A próbákat imával kezdjük, és azzal is fejezzük be. Türelemet, bölcsességet kérünk az Úrtól, hogy békében dolgozhassunk.”

ezen való részvételre, és arra, hogy minél előbb végezzék el szentgyónásukat. Iskolánk minden diákjának, tanárának, alkalmazottjának évente lelkigyakorlatot szervezek. Ez sokban segíti az egyéni felkészülést is. A lelkigyakorlat során mindenkinek négy „állomást” kell végigjárnia, és az azoknál kapott feladatokat teljesítenie. Az állomások nevei: Mária, kövek, jászol, megérkezés. Mária a születéstörténet kulcsszereplője, akinél angyal tett látogatást, a Mária-sarokhoz érkező lelkigyakorlatozó ezzel a kérdéssel találkozik: „Mit gondolsz, tőled most mit kérne az angyal?” A választ egy angyal formájú papírlapra kell felírni. A második állomásnál lévő kövek a lelkünk nehezéde gondokat jelképezik. Itt az egyéni terheknek megfelelő köveket kell kiválasztani, majd a harmadik állomásnál lévő jászolhoz vinni, és abba behelyezni őket. Ugyanitt kerülnek kifésztésre, feldíszítésre az első

stációtól hozott anygalkák. Az utolsó állomásnál a hála írásbeli megfogalmazására van lehetőség. A kiszínezett angyaldísz azután mindenki hazaviszi, és saját karácsonyfáját díszíti vele. Az alsó tagozatos gyerekek irányításában a tanítónők segítenek. A tavaly is sok gyermek és pedagógus szemében csillogott könny, hálával nyugtázták ezt a kis lelki programot.

Advent első hittanóráján minden osztályban elkészítjük az adventi koszorút, miközben felelevenítjük Gábor főangyal Szűz Máriánál tett látogatását. Ezen a héten az iskola udvarára is elkészül egy nagy adventi koszorú, a koszorú gyertyáit minden hétfőn, nagyszünetben meggyújtjuk, miközben a gyerekek adventi verseket szavalnak, és furulyán játszanak. Az adventi koszorúk készítése során számba vesszük – utcák szerint – a beteg, idős, rászoruló embereket. Őket a gyerekek nevezik meg, ki-ki a saját környékén élőket diktálja be, majd megbeszéljük, milyen módon lesznek a segítségükre az adventi időszakban. Általában bevásárlásban, hőeltakarításban, fa- és vízfordásban segédkeznek tanulóink. Bejelentkeznek a rászorulóknál, és elmondják, hogy egy héten két alkalommal meglátogatják őket, és a felmerülő munkákban segítségükre lesznek.

Advent első vasárnapján a templomban megtartjuk a ministráns- és lektoravatást. Ekkor mutatkoznak be a következő év elsőáldozói is – elmondják, hogy miért szeretnének a szentáldozáshoz járulni, és ígéretet tesznek Jézusnak a rendszeres templomba járásra és a parancsolatok megtartására. Itt lehetőséget kapnak arra is, hogy kéréseket fogalmazzanak meg szüleik és a templomi közösség felé. Ekkor beszéljük meg a karácsonyi pásztorjáték szereposztását is, valamint ebben az időszakban új adventi és karácsonyi énekeket tanítok. Az osztályokban hetente meggyújtjuk az adventi koszorú gyertyáit, és a koszorúk mellett

mondott imákban felajánljuk Jézusnak apró lemondásainkat, kéréseinket.

Advent elején osztom be, kik mondanak verset, illetve furulyáznak a vasárnapi templomi gyertyagyújtások alkalmával. Ezek a rövid kis műsorok is segítik az ünnepre hangolódást.

Falunkban élő hagyomány a *Szállást keres a Szent Család* kilenced. Ezt az 5–8. osztályosokkal végezzük előre megbeszélt rend szerint. Kilenc családnak kell tehát jelképesen befogadnia a Szent Családot. A befogadók általában a részt vevő gyerekek családjából kerülnek ki. December 15-én indulunk el „szállást kereső” utunkra a gyermekekkel, első állomásunk a templom. Itt elvégezzük a szentgyónásunkat, és a plébános úrral megáldatjuk a körbehordozandó Szent

Kolumbán Csilla római katolikus hitoktató és földrajz szakos tanár a Gyergyóújfaluhoz tartozó Tekerőpatakon. Pedagógusi munkáját huszonhárom éve végzi a helyi Tarisznyás Márton Általános Iskolában és a kilyénfalvi általános iskolában. A *Vallási és népi hagyományok továbbadása a vallásoktatásban* címmel írt egyes fokozati dolgozatában (2010) a Tekerőpatakon ma is élő népszokások ápolására és továbbadására mutatott rá. Kolumbán Csilla két gyermek édesanyja.

Család-képet. A soros család a korábban elkészített házi oltárnál égő méccsével vagy gyertyával várja érkezésünket. Másrészt lelkiütemmel érkezünk a befogadókhöz: kint énekelünk, a háziak bent elmondják a befogadó imát, majd mindenki bemegy a házba, és ott folytatódik

távoznak. Az Istvánok megéneklése lehet az idősek, házások, de a fiatalok szokása is. Karácsony este mindenki megénekelteti István nevű rokonát, barátját. Ez is a ház ajtaja előtt történik, majd a beköszöntő után a háziak vendégelik az érkezőket. Az éjszakai *Midőn a Szűz* éneklése

az ájtatosság. Általában tízen indulunk, de mindennap többen leszünk. Az utolsó napokon már 16-17 gyermekkel imádkozunk. A házigazdáknak igyekszünk jelezni, hogy nem a vendéglésért megyünk, így ezzel ne foglalkozzanak. Aztán a családra bízunk a következő napig a Szent Család-kép őrzését.

Különösen szép hangulata van Tekerőpatakon a szentesti éneklésnek. Míg a legtöbb néphagyomány általában csak egy-egy korosztályt mozgató meg, addig a karácsonyesti éneklést mindenki kötelességének érzi. Ezt valahogyan mindenki a magáénak tartja, és tenni is akar azért, hogy ez a szép szokás ne haljon ki a faluban. A mi „dalos” karácsonyunk valahogy így néz ki. A sötétedés beálltával kezdődik az ún. „galambas éneklés”, amikor a kisebb gyerekek megéneklik a szomszédokat, rokonokat, és jutalmul „galambast” kapnak az édesség mellé. A galambas kalácstésztaából készül, és – ahogyan a neve is sejteti – galamb formájúra sütik. Aztán a nagyobb fiúk és lányok zeneszóval indulnak a korban hozájuk illőkhöz. A ház ajtajában eléneklük a *Hej víg juhászok, csordások* kezdetű karácsonyi éneket, majd valamelyik fiú beköszöntőt mond. Ezután bent folytatódik az éneklés, a háziak süteménnyel, innivalóval kínálják a kántálókat, közösen viccelődnek, majd az érkezők illendően

az érett legényeké és a férjhez adandó lányoké. A fiúk csoportba („nyájba”) szerveződnek, az azonos korosztályúak fűvőszénészeket fogadnak, és elindulnak megénekelni a lányokat a falu alsó részében, az alszegen. A lányok nagy izgalommal várják a csoportok érkezését. Az éneklőknek vigyázniuk kell, nehogy ez vitával végződhet. A kinti éneklés után általában az udvarló köszönt be a házba. Bent a lány szülei süteménnyel, itallal, kávéval kínálják az éneklőket. A fiúk magukkal hoznak egy karácsonyfát, amit a megénekelt lányok díszítenek. Minden lány aggat rá egy-egy dísz vagy szaloncukrot. Közben folytatódik az éneklés, poharazás, mókázás. Sokszor táncra is perdülnek a fiatalok. Az éneklés reggel ér véget, amikor a csoport valamelyik tagja beviszi a templomba a feldíszített karácsonyfát. A fák számából másnap mindenki tudja, hogy hány „nyáj” járt énekelni a faluban.

Nagyon tetszik ez a hagyomány, szeretettel tanítom a beköszöntő szövegeket és az énekeket a fiataloknak, ugyanakkor az illendő viselkedési normákat is mindig figyelmükbe ajánlom. A 7-8. osztályos fiúkkal naponta próbálunk az iskolában, advent minden nagyszünetével telik. Csodálatos ez a harmonikával kísért, énekes hangulat.

Tanítás után a pásztorjátékpróbákra igyekszünk. A szereposztás az érettségnek megfelelően történik, erre azért van szükség, mert a tanulóknak szükséges felelősséget vállalniuk a megformált szerepért. Máriát például nagyon kevés esetben játszhatja 8. osztályosnál fiatalabb lány, ezzel mindenki tisztában van. A szent szülők „alakítók” esetében különösen fontos a megfelelő komolyság és átélés. Angyalszerepet általában ötödikes lányokra osztok, a pásztorok csapata viszont vegyes életkorú fiúkból áll. Az 5-8. osztályos diákok népviseletben szavalnak, furulyáznak, énekelnek.

Fontos számomra, hogy a szereplő diákok minél mélyebben éljék át a születéstörténetet, hogy alakításuk saját szívükben és a hallgatóság szívében is segítse a Megváltó „megszületését”. A próbákat imával kezdjük, és azzal is fejezzük be. Türelem, bölcsességet kérünk az Úrtól, hogy békében dolgozhassunk, és a felmerülő problémákat tudjuk gond nélkül megoldani. A pásztorjátékot szenteste mutatjuk be a templomban. Ezzel a pásztorjátékkal, valamint a külön betanult karácsonyi műsorral aztán a gyergyószentmiklósi Szent Erzsébet-öregotthon lakóit is megörvendeztetjük a karácsonyi időben.

– Az említett programok nyilván nagyban hozzájárulnak a születésünnepek igazi tartalmának megtapasztaltatásához. Neveltjeid szemléletében, hitében miként látod a pozitív változást?

– A pozitív változás talán az, hogy a tekerőpataki gyerekek legelőbbje elsődlegesen azt szeretné, ha karácsonykor együtt lenne a családja, és abban békesség, megértés és szeretetet uralkodna. (Válaszaikat külön feltett kérdésekre foglalmazták.) Az adventi korszorú előtt mondott imában is hasonló kéréseket fogalmaznak meg. Talán a szülők, nagyszülők rontják le az ő tiszta értékrendjüket azzal, hogy túl nagy hangsúlyt fektetnek a materiális ajándékokra. Azt hiszik, hogy attól lesznek jobb szülők, ha minél többet vásárolnak gyermekeiknek. Pedig a gyerekeknek elsődlegesen tényleg az odafigyelésre, megértésre, minőségi együttlétre van szükségük. És nemcsak az adventi, karácsonyi időben.

OSZVÁTH JUDIT

A Biblia történetei: egyetlen mesében

Ha a Biblia történeteit gyermekek számára szeretnénk érthetővé, olvashatóvá tenni, akkor a szöveget kísérő illusztrációk ugyanolyan fontosak lesznek, mint maga a szöveg – ez természetesen mindenfajta gyermekkönyvre érvényes kijelentés. A gyermekbibliák illusztrációi azonban különösen fontosak: olyan történetekről van szó, amelyeket a szülő, a pedagógus már jól ismer, és jól kialakult képet őriz magában róluk – éppen ezért az illusztrációknak valamiképpen meg kell felelniük ennek az „előképnek”, de valami újat, izgalmasat is hozzá kell adniuk. A Sally Lloyd-Jones *Jézus meséskönyve*, a *Biblia* (*The Jesus Storybook Bible*) című munkáját kísérő rajzok egyszerűségükkel, a természetben előforduló leggyakoribb színeket felvonultató színvilágukkal egyszerre tűnhetnek ismerőseknek, ugyanakkor megkapóaknak és meglepőeknek is – míg számos gyermekbiblia aranyozással és meglehetősen édeskés alakábrázolással, mosolygó arcokkal igyekszik magára vonni az érdeklődők figyelmét. Valószínűleg a könyv „külsője” volt az, ami először megragadta a kolozsvári meseíró, Zágony Balázs képzeletét, aki előbb gyermekeinek fordított belőle esti foglalatossággént, majd idén a Koinónia Kiadónál meg is jelentette a magyar változatot. Az Afrikában született, jelenleg az Egyesült Államokban élő szerző könyvét eddig tizenöt nyelvre fordították le, valamennyi kiadás – így a magyar nyelvű is – az eredeti illusztrációkkal jelent meg.

Az elsősorban négy-nyolc éves gyermekeknek ajánlható könyv szerzője egyedi megoldást talált a Biblia történeteinek összefűzésére, így hidalva át azt az ellentmondást, amely általában nehéz feladat elé állítja a gyermekbibliák szerzőit: mivel nem bibliafordításokról van szó, hanem a bibliai történetek laza egymásutánosságáról, sokszor fejtörést jelent összekapcsolni az egyes részeket. Sally Lloyd-Jones Isten „szabadítási történetét” meséli el, egy, az Ó- és az Újszövetséget merészen egybeölelő történetet. A mese főszereplője Jézus, akinek az eljöveteletét a szerző már az ószövetségi történetekben előrevetíti. Éppen ezért a szöveg a Biblia történeteit már alaposabban ismerő, nagyobb gyerekek számára is érdekes lehet, hiszen olyan összefüggéseket fedezhetnek fel köztük, amelyek megkönnyíthetik számukra ezek feldolgozását, megértését. Szemléletes példa erre József és testvéreinek története, amelyet a szerző szintén „felgombolyít” Jézus történetének a fonalára, arra a történetre, amely a legközelebb áll a ma emberéhez. „József nem megbüntette, hanem megmentette őket (mármint a testvéreit – szerk. megj.). Magához hívta családját Egyiptomba, hogy együtt éljenek biztonságban. Egy napon Isten majd elküld egy másik fiatal herceget, akinek szintén megsebzik a szívét. Józsefhez hasonlóan neki is el kell hagynia az édesapját és az otthonát. A testvérei gyűlölik, és meg akarják ölni. Néhány ezüstpárt el fognak adni. Meg fognak bünteni, noha semmi rosszat nem tett.” Olyan történetekről van szó, amelyek egy kisgyerek számára nehezen befogadhatóak: Sally Lloyd-Jones nem gúgyogva és becézgetve beszél el ezeket, hanem a történetmesélés gyógyító erejével vezeti át az apró olvasót, mesehallgatót a minden jó mese végén meglévő, felszabadító érzések világába.

ROSTÁS-PÉTER EMESE

„Jeruzsálem volt a legnagyobb város az egész környéken. Itt volt a királyi palota, és a királyoknak, ugyebár, palotában kell születniük. Így hát oda mentek. A három bölcs egyenesen Heródes király elé járult, mert ő biztosan tudja, hogy hol van az újszülött királyfi.

De nem tudta. Sőt igazából nem is örült a hírnak, hogy egy új király születik. Bosszantotta ez a hír. Nem akarta, hogy rajta kívül bárki más király legyen.

De Heródes király tanácsadói elmondták a három bölcsnek, hogy a könyveikben az van megírva, hogy Betlehemben fogják megtalálni az új királyt.

És ekkor hirtelen a csillag, amit a távoli keleten megpillantottak, ismét elindult az égen, és mutatta nekik az utat. A három bölcs követte a csillagot, ki a városból, végig az úton, egészen Betlehem kicsi városáig. Követték a csillagot a szép utcákon át, a kevésbé szép utcákon át, egészen az egyáltalán nem szép utcáig. És a csillag megállt egy kis sáros ösvénynél, egy pici ház fölött. De ez nem palota volt. És nem voltak ott örök. Meg szolgák. Vagy zászlók. Vagy piros szőnyegek. Vagy harsonák. Eltévedtek volna? Vagy tényleg ez az a hely?

De megtalálták ott a gyermeket. Abban a pici házban, anyja ölében ült a Csecsemő-királyfi. A három bölcs letérdelt a kis királyfi előtt. Levették díszes turbánjaikat és csillogó koronáikat. A fejüket lehajtották egészen a földig, majd átadták a kincseiket.

Az utazás, ami sok száz évvel ezelőtt kezdődött, ide vezette a három okos embert. Ebbe a kis városba. Ebben a pici házba. Ehhez a kisgyermekhez.

Ahhoz a királyhoz, akit Isten megígért Dávidnak sok-sok évvel ezelőtt.

De ez a gyermek egy újfajta király volt. Noha ő volt a Mennyei Herceg, szegénnyé lett. Noha ő volt a hatalmas Isten, egy gyámoltalan kisgyermek lett belőle. Ez a király nem azért jött, hogy ő legyen a főnök. Hanem azért, hogy ő legyen a szolga.”

Részlet Sally Lloyd-Jones könyvéből

Az RMDSZ regionális oktatáspolitikáinak szükségessége

Népességfogyás és iskolai populáció (2.)

A tömbmagyar megyékben is vannak olyan kistérségek, ahol a magyar lakosság szórványos jellege miatt a most még létező magyar oktatási helyek egy évtized távlatában nem maradnak fent. Hargita megyében ilyen helyek a következők: Vasláb, Marosfő, Galócás, Hodos, Salamás.

Hasonló a helyzet Kovászna megyében, Bodzaforduló térségében. Vannak olyan régiók tömbmagyar vidéken is, ahol kisebb falvak tucatjaiban fognak megszűnni hamarosan iskolák, óvodák, ezek eltűnése is olyan szerkezeti elmozdulásokat, oktatói közösséget érintő változásokat jelent, amikre szintén fel kell a helyeknek készülni. Annyi a különbség

gyermekek nagyobb valószínűséggel román középiskolát, sőt román egyetemet választanak majd.

Szerkezetváltás? Mit, honnan, hova?

Miközben fogy az iskoláskorú populáció, csak tétézhető a probléma, mikor kimondjuk azt is, hogy az anyanyelvi oktatásunk nem túl jó szerkezetű. Ha például a szakoktatást nézzük: még a szaklíceumi osztályok számát nézve sem jó, s ha pedig a szakiskolák térképét tekintjük, a Székelyföldet leszámítva a szakiskolai oktatás többnyire nem magyar nyelvű (elrománosodása már a hetvenes években elkezdődött).

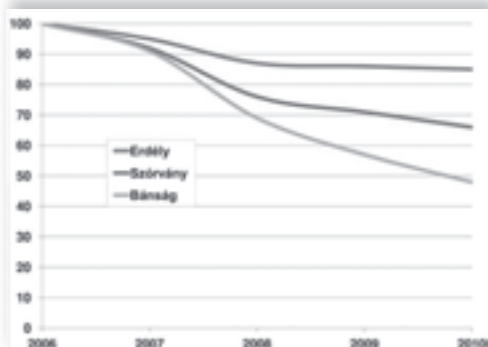
Megjegyezzük, hogy a romániai magyar fiataloknak mindössze egyötöde tanul szakmát nyolcadik vagy tizedik osztály után, a továbbtanulók nagy többsége elméleti líceumba jár. És ennek az egyötödnek több mint fele – összerendélyi viszonylatban – románul tanul. Bihar megyében például a szakiskolát járó magyar fiatalok (zömük fiú) kevesebb mint negyede tanul magyarul. Kolozs megyében a magyar nemzetiségű, szakiskolában tanulók (háromnegyedük fiú) mindössze két százaléka tanul magyar nyelven – itt a legrosszabb a helyzet, de készül kapukat nyitni az új magyar szaklíceum.

Hunyad megyében is a magyar szakiskolásoknak csak körülbelül negyede tanul magyarul, és ott is számos foglalkozás románul van. Fehér megyében látszik valamivel jobbnak a helyzet, de meg kell jegyezni, hogy mind Hunyad, mind Fehér megyében összességében kevés iskolás fiatal van, és ezen belül összességében kevés a szakiskolát választó. Tekintsünk meg egy tömbösebb megyét, Marost, és látható, hogy még itt is a szakiskolások majdnem negyven százaléka nem anyanyelvén tanul. Nyilván Hargita és Kovászna megye kivétel csak. Szórványban majdnem sehol, de még Maros vagy Szatmár megye tömbtérségeiben sem tud magyar oktatási rendszer olyan skálájú szakkínálatot nyújtani, mint a román – ez nyilvánvaló.

Kicsit távolodva a szakiskolák témájától, két esetet szeretnék bemutatni két megye helyzetén keresztül.

Tipikus problémák – általánosítva

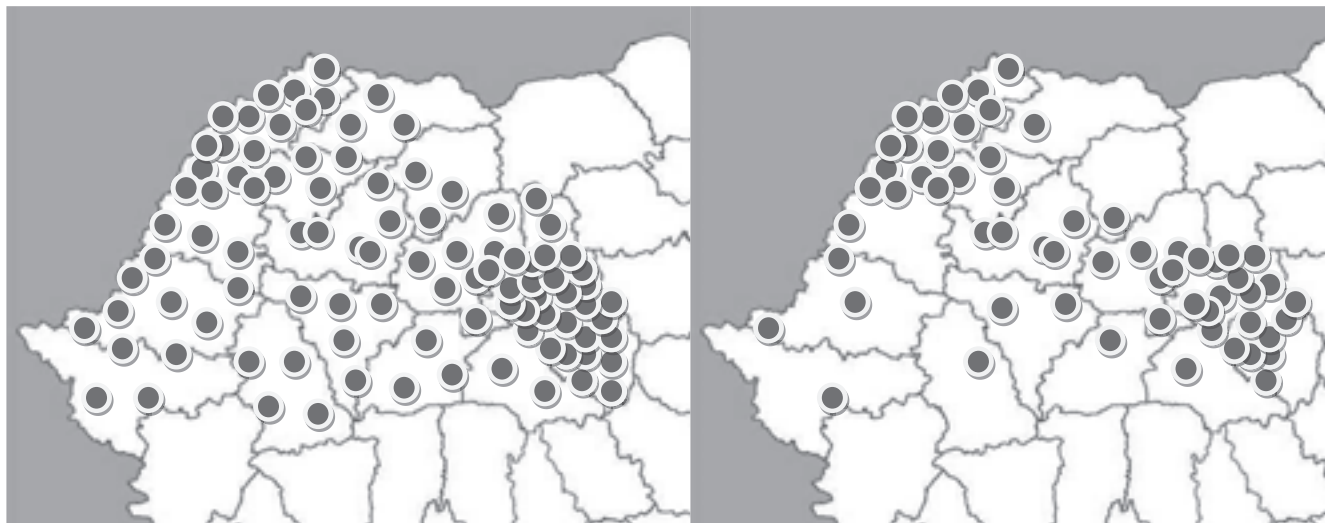
Bárhol előfordulhatnak a vázolt tipikus problémák, ezért általánosítva A megyéről és B megyéről szövegek, de mind a két eset valóságos. A megyében a különböző középiskolákban összesen 25 líceumi osztály indult – tehát kilencedik osztály – az utóbbi években. Majdnem kizárólag elméleti középiskolai osztályok ezek. A legtöbb a megyeközpontban van, elsősorban a megye más városaiban is, ott inkább 1-1 osztály a vegyes (vagyis román-magyar) iskolákban. Erre a 25 induló kilencedikes elméleti osztályra az utóbbi 1-2 évben mintegy 24 és fél osztálynyi beiratkozó volt. Tehát egy fél osztálynyi tanuló hiányzott, de végül sikerült indítani mind a 25 osztályt – főleg helyi politikai egyeztetések révén. Ebben az A megyében a szakoktatás hiányos, fejleszteni kellene. Általában a román szakiskolát választók egy része is megfogható lehet. Van lehetőség (sőt még épület is) egy olyan magyar szakközépiskola indítására, amiben 2-3 osztály kezdene a kilencediket. Román ellenállás nincs. Ez viszont a megyében már a meglévő 25 helyett 27-28 induló kilencedikes csoportot jelentene. Tudjuk viszont, hogy eddig is alig telt be a meglévő 25 osztály, és a román iskolát választóknak csak egy részére lehet mindig számítani. Mi a teendő? Vagy csökken a meglévő elméleti 25 osztály száma – és ha igen, melyik eddigi iskola mond le eddigi osztályairól? Ahol egyetlen elméleti osztály működik (általában egy vegyes, román-magyar iskolában), nem tudnak lemondani arról az egy osztályról. Ahol kettő működik, és más nincs a városban, szintén nem mondhatnak le, mert kettővel legalább a reál, illetve a humán kettősséget tudják kínálni a térségben. A nagyobb, sok osztállyal induló középiskoláink viszont olyan kiemelt centrumokat jelentenek, amelyek teljesítménye más szempontból fontos, és a legtöbb esetben ők sem

• A magyar születésszám csökkenése Erdélyben, azon belül a szórványban és a Bánságban (2006-os évi 100%-hoz képest)

csak, hogy ezeken a helyeken, ha az iskola bezár, akkor a gyermek távolabbi iskolába kerül, de az szintén magyar oktatást biztosít számára. Viszont az előbb sorolt szórványvidékeken, ott ahol a magyar oktatás megszűnik, a meglévő, de iskolafenntartáshoz már a engedményekkel és támogatásokkal sem elegendő számú magyar gyermek – román iskolába kerül. Főleg elemista gyermekekről van szó. Ha ők viszont román iskolában kezdik tanulmányaikat, nagyobb eséllyel románban is folytatják majd később, ez hosszabb távon érzékenyen érintheti a szigeteket jelentő, általában nagyvárosi középiskolák rekrutációs körét: mint Medgyes, Arad, Temesvár, tehát ezek a

A szöveg a Nagyenyeden 2013. november 15-én, a magyar szórvány napján elhangzott előadás írott változatának második, befejező része. Első részét novemberi lapszámunkban közzéltük.

• Az oktatási helyszínek fogyásának érzékeltetése térképen (csak illusztráció). Jelenlegi helyzet és a 2020-as lehetséges helyzet.

tudnak könnyen feladni osztályokat. Ráadásul a példabeli A megyében már most várható, hogy a meglévő elméleti iskolák egymásra mutatnak: mindig „a másik iskola” kellene, hogy lemondjon egy-két osztályról mikor a városszéli iskolák érdekében, mikor a vidéki iskolák javára, mikor pedig a bővítendő szakoktatás javára. Ha én iskolaigazgató lennék, helyükben én is így tennék.

Tekintsük most B megyét. B megyében a megyeközpontban összesen 12 magyar elméleti kilencedik osztályt szoktak indítani különféle iskolákban, köztük reprezentatív, nevezetes középiskolában. Van ebben a B megyében egy pár kisebb város, szóránymagyar helyek: itt egy-egy magyar elméleti kilencedik osztály szokott indulni a román–magyar vegyes iskolában. 15 évvel ezelőtt ezekbe a kisvárosi magyar osztályokba még bőven jutott kilencedikbe felvételiző tanuló a helyiek közül. 6-7 évvel ezelőtt már zömében azok jelentették számukra a kilencedikes tanulókat, akik szerencsét próbáltak a megyeközpontban, de ott nem jutottak be. Mostantól viszont úgy tűnik, hogy már a megyeközpontban sem lesz szükség felvételire: nem lesz túljelentkezés. Mi marad a kisvárosi osztályoknak? Ráadásul B megyében a megyeközponti középiskolák az elmúlt időszakban igyekeztek növelni az osztályok számát. A kisvárosi iskolák igazgatói ellenben azt szeretnék, ha a megyeközpont iskolái nem növelnék többet magukat, sőt egy-két osztályról lemondanának. Ha én ilyen igazgató volnék, a helyükben én is ezt szeretném.

Alternatívák, megoldási lehetőségek

Általánosítva a problémát, felismerhető, hogy néhány alternatíva adott. Az első lehetséges megoldás az átrendezés: az, hogy megyén – vagy régión – belül újra elosztják a mostanra kialakult osztályokat, mert a gyermekszám véges. Erre különösen szükség van akkor, ha még növelik is az osztályok számát az illető megyében. Minthogy sok helyen meg kellene jelenni újabb, szakiskolai osztályoknak is, hiszen ez hiányosság, az osztályok számát valóban növelni kell (hacsak az elméleti középiskolák nem adnak fel erre a célra osztályokat az őkereteikből). A másik lehetséges megoldás a szabadverseny: a kialakult osztályszámokat az egyes iskolák megtartják, minthogy ezekre a osztálymennyiségekre rendezkedtek be. Sőt a szakoktatás kívánatos fejlesztésével még több osztály jelenik meg. A csökkenő gyermeklétszám közepette a nem csökkenő, sőt növekvő számú osztályok – iskolák – közötti verseny dönt évről évre arról, hogy melyik iskola mennyi kilencedik osztályt indít. Még lehetnek olyan megoldások, amiket én „gyengébb” megoldásoknak neveznék. Az egyik ilyen: szélesebb határból összegyűjteni a magyar gyermekeket. Szóránykollégiumokba. Ezen az összegyűjtésen javarészt a legtöbb helyen már túl vagyunk. Egy másik ilyen megoldás a most még román iskolát választók megnyerése a magyar oktatás számára. Ebben van realitás, és ez egy létező tartalék, de véges. Csak annyit mondok, hogy a román iskolát választóknak csupán bizonyos része olyan kultúrájú, habitusú és szociális helyzetű, hogy hatékonyan lehet megszólítani őket és megnyerni

őket a magyar oktatás javára. Egy harmadik ilyen megoldás helyi politikai alkuk – román–magyar alkuk – révén való önkormányzati tehervállalás a kis létszámú, nem teljes osztályok kapcsán. Csak annyit mondok, hogy ennek törvényi határai vannak, és erősen konjunktúralis megoldás.

Láttuk azt, hogy a problémák, bár általános képen leírhatók és elemezhetők, helyről helyre, régióról régióról régióra másképpen és másképpen alakulnak, eltérő jellegű kihívásokat jelentenek. Ezért arra a kérdésre, hogy mi a helyzet ma oktatásunkban, a választ elsősorban helyről helyre, megyéről megyére kell megadni. Miután pontosan tudjuk, hogy mi van az oktatásunkkal, arra a kérdésre, hogy az adott helyzetben mit kell tenni azonnal, a következő 1-2 évben, és mit kell tenni hosszabb távon, elsősorban szintén helyi válaszokat kell keresni, helyi cselekvésprogramokat leszögezni. Ezért kezdeményezte az RMDSZ főtítkársága azt, hogy alakuljanak ki rövid és középtávú regionális oktatási tervek, lehetőleg még a folyó tanév során a helyi szakmabeliek és azok szakmai szervezetei segítségével, széles társadalmi konzultációval. Azt, hogy a lehetséges, olykor dilemmás, olykor kevés alternatívájú megoldások közül melyiket célszerű adott térségben választani: a helybelieknek és a szakmabelieknek kell megmondani, vállalni és a szükséges lépéseket megtenni.

MAGYARI TIVADAR
az RMDSZ oktatási
főtítkárhelyettese

„Fényképet szeretnék a Mikulásról, fogtündérről, húsvéti nyusziról, homokemberről”

Hogyan készülnek a karácsonyra, írtak-e levelet az angyalnak, milyen ajándékot kértek tőle, hogyan ünnepelnek? – kérdeztük a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum második osztályosaitól.

Kérnék egy rendes íróasztali lámpát, egy világító földgömböt. Két napot szoktunk maximum várni, hogy elvigye az anyuka az ablakból a levelet, de elviszi. A család mindig nálunk tartja a karácsonyt, mert hozzánk hozza az ajándékokat, de hoz a nagymamához is és a meszebb lakó unokatestvérünkhöz is.

Kötő Eszter

Édességeket veszünk, szoktunk énekelni, imádkozni. Csak egyetlen egy dolgot kérnék: egy távirányítós autót, amit kézzel lehet irányítani.

Pescar Sebastian

Muffint sütünk, gyertyát gyújtunk, énekelünk, este elmegyünk nagymamához. Ott is és otthon is jön az anyuka. Puzzle-t kérnék, ötszázast és füzeteket.

Szász Zita Boglárka

Még nem tudom, mit kérjek. Tavaly vontatós autót kaptam, még működik. Karácsonykor feldíszítjuk a karácsonyfát, úgy ünnepelünk.

Orbán Botond László

Szeretnék legót, egy szép könyvet, színes ceruzákat. Tésztát sütünk, aztán éjszaka a karácsonyfa alá hozza az ajándékot az angyal.

Papp Rebeka

Van egy videojátékom konzollal, annak kell legyen egy bábuja, amely elolvassa a kódját, és akkor én kérek egy bábút. Mi is sütünk tésztát, és énekelünk karácsonyi dalokat, és majd elbújok a szobába, és várjuk a Mikulást.

Kiss Alexander Theodor

A Mikulástól Geronimo-könyveket kértem, egy gumizombit, édességet magától hoz. Bemegyünk a gyerekszobába, teszünk jó hangos zenét, hogy ne halljuk, mikor jön, addig mindenféle díszeket készítünk, és mikor hallunk valami koppanást vagy valami zajt, akkor kinézünk a nappaliba, már ott vannak az ajándékok a csizmában vagy körülötte. Tavaly amikor beléptem a csizmámba, akkor ott volt egy nyalóka. Az anyuka 25-én reggelre jön.

Lázár Benedek

Egy Bibliát, nagyoknak valót, mert a vallás-tanárunk már unja, hogy hozzon nekünk. Kértem szőrös pónikat, legót, és nagyjából ennyit. Vettünk egy kicsi pálmát, annak a levelére teszem a Mikulásnak és az angyalnak írt leveleket, másnapra már el is viszik.

Papp Nándor Zsolt

Az angyaltól kérek majd egy járó kutyuskát, egy legót és egy bébipónit. Karácsonykor templomba megyünk, mikor jön az angyal, énekelünk.

Kőszegi-Zoltay Réka

Egy olyan lámpát – már van egy nekünk –, hogy van egy kör, s abban egy napalem. Azt ki lehet venni, odarakod az ablakhoz, feltöltődik, s este világít. Kérnék egyet a tesóm szobájába, ő este 11-ig tanul, mert hatodikos, és hogy ne pazaroljuk olyankor az áramot.

Burkhart Balázs

Kiteszem az ablakba a levelet, és onnan elviszik, de van, amikor összekeveri a Mikulás az angyaléval, így aztán a Mikulás hozott sok játékot és az anyuka nagyon sok édességet, ezért most nem írtam egyszerre a leveleket.

Szilágyi Róbert Márton

Nem sok mindent kérek, csak három játékot, és egy fényképet a Mikulásról, a fogtündérről, a húsvéti nyusziról, a homokemberről és Dér Jankóról. A Homokember hozza a szép álmokat, Dér Jankó egy olyan fiú, akinek volt egy kishúga, de nem emlékezett semmire, ő beszélt a Holddal, és ő az, aki hozza a telet. Ezt kiteszem a szobámban, nagyon szeretem, láttam egy filmben őket, és gondolom, hogy tényleg léteznek, én hiszek benne, hogy léteznek.

Timis Balázs Hanna Flóra

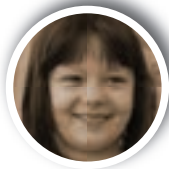
Sétáló kiskutyát szeretnék, egy nagy zsák mogorót, egy kicsit kisebb legyen, mint én. Kérnék még nyalókákat. Miután kijöttünk a konyhából vagy a fogmosásból este, addigra már megérkeztek az ajándékok.

Veress Ilona Lilla

Szeretnék egy pónit, lilát, amikor iskolában leszek, kikapcsolom, és nem kér enni, nem vágyakozik utánam. Mindig kopog a Mikulás vagy az angyal, és akkor mindig elbújunk a fűdőszobába, mert ha nem, akkor elmegy.

Téglás Réka Anna

Egy plüssmacit szeretnék. Mikulásra kipucolunk minden pár cipőt, s néha mindegyikbe hoz ajándékot. Citromos tésztát sütünk. Elmegyünk nagytatámhoz, mert előbb mindig oda viszi az angyal az ajándékot, aztán hazamegyünk, addig oda is elhozza az ajándékot.

Szabó Noémi Tímea

Nekem mindenem megvan, nem szeretnék semmit. Mi nem szoktuk ünnepelni a karácsonyt, csak a húsvétot a gyülekezetben, és énekelünk.

László Debora Gabriella

A szokásosat kértem, gumicukrot, csokit, könyvet. Templomba megyünk, és amikor hazajöttünk, nagymamával szoktunk ünnepelni, neki senkije sincs, egyedül van.

Batiz Aletta Dorottya

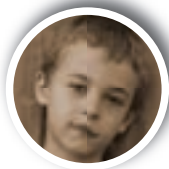
Adventi koszorút készítünk. Kértem a levélben legót, könyveket Geronimóról, az újságíró egérről, vonatos játékot. Kimegy az egész család az utcára, sétálunk, s mire hazamegyünk, ott az ajándék. Az ajtót bezárjuk, az ablakot hagyjuk nyitva, biztos ott jön be.

Szigeti András

Filly pónikat, könyvet, édességeket, macikákat kértem. Anyukám azt mondja, feküdjünk le, mindenki lefekszik, nyitva hagyjuk az ablakot, mert meleg van nálunk, és azért is, hogy másszon be az angyal, és reggelre már ott vannak az ajándékok.

Cséte Tánia Izabella

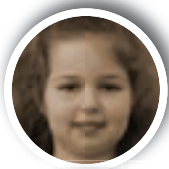
Kérek egy legót és egy lézert. Amikor mi fent vagyunk az emeleten, és nézzük a családdal a tévét, addig ő elhozza az ajándékokat. A múltkor is én hallottam meg a zajt.

Bázsza Attila

Legót kérnék, két Geronimót és édességet. A testvéreimmel külön írunk levelet. Felmentünk a Madarasi Hargitára, és közben kihúztunk egy autót a sáncból, és mire hazaértünk, már ott voltak az ajándékok. A lépcsőkre tettünk gyertyákat, hogy legyen hangulat, de sötét is volt. Anyukám otthon maradt, mert ő nem szereti a hideget. Egyszer volt olyan, hogy az angyal összekeverte a játékokat, és másikat hozott, de azért örültem.

Gregus-Fóris Máttyás

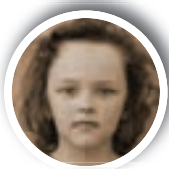
Egy könyvet kérek, a többi rábízom. Az anyuka jön a balkonra, és mi beszélgetünk, közben lessük, hogy jött-e már.

Juhos Andrea

Megírom a levelet, készítünk mézeskalácsot, én is segítek. Míg mi eszünk, addig elhozza az ajándékokat, lehet, hogy varázsereje van.

Koncz-Műnich Ákos

A testvérem még kicsi, én írok helyette is levelet. Gyümölcsöt kérünk, Tea Stilton-os könyvet és egy járó lovat, de nem élő, mert nincs istálló, ahol tarthatnánk.

Sztranyiczky Boglárka

Áramos vonatot kérek, hozzá jó sok felszerelést vagy távirányítós hajót, vagy hintaszék. Sztánán lakunk, karácsonykor mi szerepelünk, azután megyünk haza, de megvárjuk apát, mert mindig ő jön utoljára, ő a pap bácsi, nélküle nem tudunk bemenni a házba.

Papp Kálmán

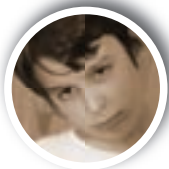
Írtam levelet, de aztán meggondoltam magam, csakhogy már késő volt, a levelet elvitte. Lego Friends házat és Lego Friends hajót kértem, de az anyukám és az apukám szerint a Mikulás nem hoz nagy dobozt. Úgyhogy gondolatban két dolgot kértem inkább: boldog karácsonyt és egy olyan üveggömböt, amiben lehet, hogy Mikulás van, amit ha megrázol, hullik a hó.

Gergely Nóra

Lego Friends házat, Lego Friends hajót, sílécet, síbakancsot, sítótot. Tudok sízni, voltunk sítáborban az osztállyal. Nemcsak az anyuka hoz, hanem a családban mindenki mindenkinek ad ajándékot nálunk. Tavaly keresztretjvényt adtam anyukámnak és apukámnak, a testvéremnek golyókat. Nem tudom, hogy jön be, olyankor templomban vagyunk vagy vásárolni, színházban.

Szakács Anna Sára

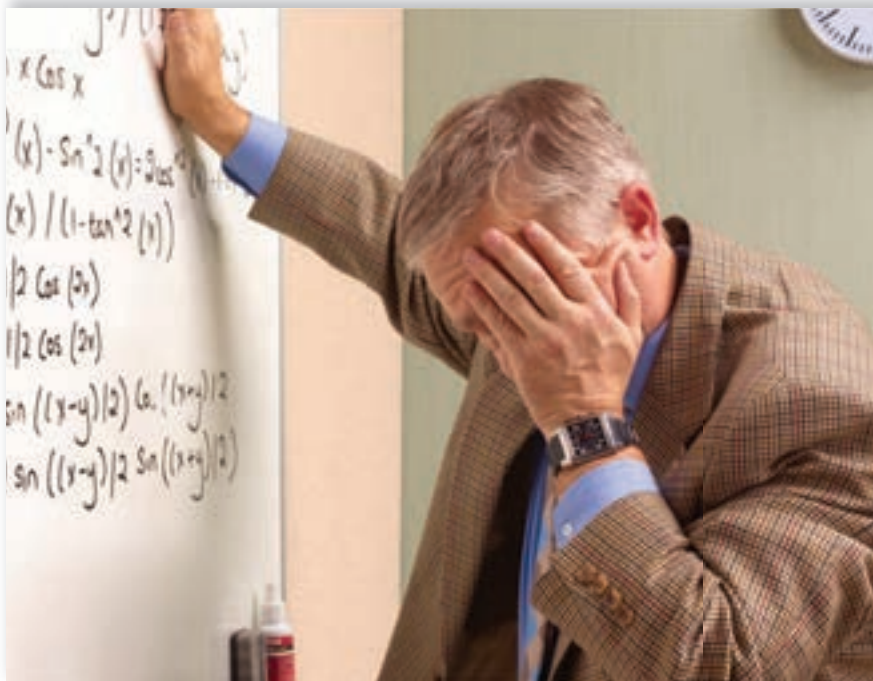
Egy boxot kérek számítógépes játékhoz, hozzá egy figurát, amivel be lehet teleportálódni abba a játékba. Akváriumot is kérek, hogy az apukám íróasztala felét elfoglalja. Hörcsögöm már van, és az őszi vakációban gondoskodtam egy kóbor kutyáról. Arra is gondoltam, hogy tehetnénk kamerát, hogy lessük meg az angyalt; a szomszéd filmező. De inkább mégsem akarom.

Hankó Nagy Huba Sámuel

Bírsággal sújtható a pedagógus, ha diszkriminálja a gyereket

Ki a megalázott: a diák vagy a tanár?

Nem állíthatják sarokba, és nem tehetik ki az óráról a pedagógusok a diákokat, nem alázhatják meg, és nem diszkriminálhatják őket – ismertette a gyermekjogvédelmi törvény legfrissebb módosításait a munkaügyi tárca illetékes igazgatója novemberben. Elena Tudor a gyermekek jogainak nemzetközi világnapja, november 20. alkalmából tartott bukaresti sajtótájékoztatón azt mondta, a romániai törvények tiltják, hogy az iskolában megalázó bánásmódban részesítsék a tanárok a diákokat. Tilos a testi fenyegetés minden formája, ugyanakkor törvényszegésnek számít a térdeltetés, a sarokba állítás vagy az, ha a tanár arra kényszeríti a diákot, hogy állva vegyen részt az órán. A sajtótájékoztatón elhangzott: a törvényszegő pedagógus 1000–2500 lejes bírsággal sújtható. Elena Tudor úgy fogalmazott, nem bírságolják meg a pedagógust, ha csupán egyetlen alkalommal fordul elő, hogy megsérti a diákot, akkor viszont igen, ha megállapítást nyer, hogy viszonyulása negatívan hat a kiskorú lelki életére, tanulási eredményeire vagy otthoni viselkedésére. A jogszabály szeptember végén

• **Kényes helyzet.** Az iskolai konfliktusok esetfüggőek, nem lehet őket egységesen kezelni

jelent meg a *Hivatalos Közlönyben*, alkalmazásának szabályzatát még nem fogadta el a kormány.

Néha elkerülhetetlen a büntetés

„Nem helyeslem, hogy testi fenyegetésben részesítse a pedagógus a diákot, és azt sem, hogy megalázza. Az ilyesmi ugyanis csak ellenkezést, ellenállást vált ki a gyerekből, és fokozza az agresszivitását” – mondta el Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus. A szakember rámutatott, a megbírságolás viszont a pedagógus számára megalázó, ugyanakkor egyre több a tanárellenes intézkedés. „Az iskolában adódó problémákat meg kell valahogyan oldani. A kényes helyzetek esetfüggőek, nem lehet őket egységesen kezelni. A testi fenyegetéssel és megalázással nem értek egyet, de vannak helyzetek, amikor a diák büntetése elkerülhetetlen. Nem kellene pénzbírsággal sújtani a tanárt, hiszen ezeket a helyzeteket sokféleképpen lehet értelmezni. A gyerek is túlozhat, amikor a tanárra panaszkodik, illetve egyes esetekben a szülők is visszaélhetnek a helyzettel” – fejtette ki Dáné Gabriella.

Quintilianus: „Büntetni kell a gyermeket, de verni nem szabad”

A római pedagógiai elmélet és gyakorlat legkiemelkedőbb egyénisége Marcus Fabius Quintilianus volt (35-től a század végéig). Retorikai iskolában oktatott, a császári udvarban működött nevelőként, majd – két évtizedes tanítás után – visszavonult. Ezután írta meg a *Szónoki képzés tizenkét könyve* (Institutionis oratoriae libri duodecim) című nagyszabású művét.

Rendkívül határozottan fellép a korában igen elterjedt „fegyelmelési eszköz”, a testi fenyegetés ellen. Büntetni kell a gyermeket, ha nem engedelmeskedik, de verni semmiesetre sem szabad.

Így érvel e durva módszer ellen: „A tanulót veréssel illetni, ámbár nagyon divat, [...] nem tartom megengedhetőnek.

Először azért, mert lealázó és szolgálai, meg aztán bizonyára van benne valami jogtalanság is, [...] aztán meg, ha már valamely gyermek annyira alacsony, szolgálai gondolkodásra sem javul meg, annak a verés sem használ, akárcsak az utolsó rabszolgának; végül nincs is szükség ilyen fenyegetésre, ha állandóan van mellette valaki, a ki tanulásra serkenti. [...] Utoljára is, ha valakit már kisfiú korában is veréssel kell hajtatni, mit csinálunk majd vele, ha fölserdül, mikor ezt a fenyegetést már nem lehet nála alkalmazni, meg aztán már sokkal több a tanulnivalója is?” A veréssel szemben kialakított álláspontja egyedülálló az egész ókori nevelésben.

Rosszul értelmezett szabálynélküliség

„Nem szeretem, ha a diákat megalázza a tanár az iskolában. Nem vezet jóra, ha a gyerek – és a pedagógus is – hazaviszi a lelkében a feszültséget, viszont akadnak olyan helyzetek az iskolában, amelyeket nem lehet büntetés nélkül megoldani” – mondta el megkeresésünkre Bogdán Emese, a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola testneveléstanára. A pedagógus az iskolapszichológushoz hasonlóan úgy vélekedett, az iskolai konfliktusok megoldása helyzetfüggő, és minden tanárnak megvan a saját módszere a problémák kezelésére. Mint kifejtette, véleménye szerint nem olyan módszerekkel kell büntetni a gyereket, amelyek megalázzák, hanem olyanokkal, amelyek megérintik. „Ha azt mondjuk neki: »nagyon nagyot csalódtam benned«, valószínűleg többet érünk el, mintha a társai előtt megszégyenítjük. Ugyanakkor lényeges, hogy a gyerek tudatában legyen annak, meddig mehet el, és milyen szabályokhoz kell igazodnia ahhoz, hogy ne adódjanak kínos helyzetek. Ezeket a szabályokat pedig a tanárnak kell leszögeznie. És természetesen közbe kell avatkozni, ha a gyerekek összeverekednek, illetve meg kell oldani azt a helyzetet is, amikor egyetlen gyerek rendetlenkedik órán, és nem hagyja figyelni a többieket” – mutatott rá Bogdán Emese.

Azt is kifejtette, rosszul értelmezett szabálynélküliség, túlzásba vitt gyerekközpontúság irányába mozdulhatnak el a manapság egyre inkább érvényesülő nevelési elvek, és a tanár sok esetben sarokba van szorítva. „Lehet, hogy klasszikus vagy egyesek szerint maradi pedagógus vagyok, de meglátásom szerint szigorral, szabállyal kell szeretni a gyereket, és akkor barátságban maradunk” – mondta a testneveléstanár.

„Sok szenátor együtt maga a pokol”

„Szülőként nyilván egyetértek azzal, hogy ne üssék meg a gyereket a tanárok az iskolában, ha viszont rászolgál, igenis állítsák sarokba, vagy vigyék az igazgató elé: tudatosítsák benne, hogy helytelenül viselkedett” – mondta el Székely Kinga Réka háromgyerekes homoródszentpéteri édesanyja. Úgy fogalmazott, tapasztalata szerint

manapság a szülőknek nem jut idejük arra, hogy ráneveljék gyereküket, miként kell csapatban, közösségekben együtt dolgozni. „Az ókori Rómából származik a mondás, miszerint egy szenátor egyedül angyal, viszont ha sok szenátor kerül egy helyre, az maga a pokol. Valahogy így van a gyerekekkel is, amikor közösségbe kerülnek: mindenki ki akar tűnni a többi közül, bolondját járattja a többiekkel és esetenként a tanárokkal is. Nem elfajzotnak, csak természetszerűleg feszegetik a határokat. És itt fontos a tanár szerepe: el kell érnie, hogy a gyerekek legyen felelősségérzete azzal kapcsolatban, amit cselekszik, és tudatában kell lennie annak is, hogy igazodnia

kell bizonyos szabályokhoz” – fejtette ki Székely Kinga Réka. Arra is kitért, jónak tartja, ha valamiképpen megbüntetik a diákat az iskolában, ha kiálítják például a többiek elé, hiszen így megszívleli az egész osztály. „Az egyik gyermekem iskolájában például jeggyel büntetnek: rosszul viselkedtél ezen vagy ezen az órán, kettést kapsz. Nem tartom helyesnek, hiszen ezekkel a jegyekkel nem a diák tudását minősítik, a gyerekek pedig elmegy a kedve a tanulástól. Más módszerekkel kellene büntetni” – mutatott rá Székely Kinga Réka.

KISS JUDIT

Montaigne: „Szeretetteljes szigor jellemezze a nevelőt”

Michel de Montaigne 16. századi francia gondolkodó lényegesnek tartja a gyermek erkölcsi nevelését. Ez egyáltalán nem volt természetes abban a korban, amikor a köznyelv – még a legmagasabb körökben használatos nyelv is – hemzsegett a durva, közönséges kifejezésektől. Új eszmény van kibontakozóban: a gyermeki ártatlanság, az erkölcsi védelemre szoruló gyermek eszméje. A kultúra átörökítésén, a műveltségi anyag megtanításán túl ettől kezdve fokozatosan hangsúlyossá válik az illendő viselkedésre, helyes, erkölcsös magatartásra való nevelés. Montaigne a gyermek nevelésénél

elutasítja a szélsőségeket. Bosszantja, ha a gyermeket kényeztetik, mert ez „puhánnyá, élhetetlenné” teszi. Másfelől viszont a mélyen gyökerező és nagyon elterjedt nevelési módszerrel, a naponta ismétlődő veréssel sem ért egyet: „Hagyjunk fel végre a kegyetlenkedéssel és az erőszakkal: nincs semmi, amitől jobban elkorcsosulna és eltompulna a születésileg jó és nemes természet! Ha azt akarjuk, hogy a gyermek féljen a testi fenytéstől, megszégyenítéstől, ne szokassuk hozzá!” A testi fenytés és a lelket nyomorító megszégyenítés helyett „szeretetteljes szigor” jellemezze a nevelőt.

Comenius: „A vesszőt az iskolában éppen nem kell alkalmazni”

Johannes Amos Comenius 17. századi cseh pedagógus és író, „a nemzetek tanítója, akit az első modern pedagógusnak tartanak. Comenius szerint a gyermeknevelés alapvető szintere az anyai iskola, vagyis a szülői ház. Az édesanyák lelkére köti, hogy neveljék szeretettel, gondosan gyermekeiket, mivel azok „Isten képmásai, tiszták, ártatlanok, mert hiszen az eredendő bűnön kívül más bűnnel még be nem szennyezték magukat”. Az anyaiskolának mindenekelőtt vallásos nevelésben kell részesítenie a gyermekeket. Fontos az erkölcsi erények fejlesztése is: mértékletességre, engedelmességre, igazmondásra, szeretetre, másokkal szembeni türelemre és udvariasságra kell nevelni őket. Lényeges továbbá a képzési munka megbecsülése és a szerény magaviselet. Comenius a fegyelmezés eszközei között kicsi korban

megengedi a testi fenytést. (Bár szerint ez csak a dorgálás után következhet.) A vesszőzésről ezt írja *Anyaiskola* című könyvében: „Miért neveled gyermeked természetadta balgaságban ahelyett, hogy a kedves, szent, korán alkalmazott s egészséges fűzfavesszővel kiirtanád belőle? Csak azt ne hidd, hogy a gyermek úgysem érti meg a vessző rendeltetését...” Az iskolák magasabb fokain már elutasítja a verés, a testi fenytés minden módozatát. „Én egyenesen azon a véleményen vagyok – hangsúlyozza a *Didactica Magna*ban –, hogy a vesszőt és botot, eme szolgálai és tehetséges emberekhez nem méltó eszközöket az iskolában éppen nem kell alkalmazni.”

Az idézetek Pukánszky Béla – Németh András *Neveléstörténet* című könyvéből származnak.

Karácsonyi ke
a kolozsvári
Unitárius Kol

Észülődés Lános Zsigmond légiumban

FOTÓK • TÓTH ORSÓLYA

Beszélgetés Bíró Annamáriával, a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola matematika szakos tanárával

„A jó közösség alapja egymás elfogadása”

– *Hogyan indult a pedagógusi pályája, miért választotta ezt a szakmát?*

– Valójában már gyermekkorom óta pedagógus szerettem volna lenni, de eredetileg tornatanárnak készültem, ugyanis nagyon kedveltem és

nyomán több iskolát összevontak, a gyermekeket pedig busszal szállították a nagyobb községekbe, városokba. Ezt követően egy évet tanítottam Csíkszeredában, majd ezután – most már tíz éve – kerültem a bánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskolába, ahol jelenleg is tevékenykedem.

– *A mozgás és tánc iránti szeretetét hogyan tudja most kamatoztatni?*

– Az iskolában már évek óta részt veszek az ünnepi műsorok megszervezésében, például március 15-én, falunapok alkalmával vagy nyolcadikos osztályfőnökként a végzős diákokat én készítem fel a táncelőadásra. Március 15-én mindig néptáncelőadással készülünk, az esemény többtucatnyi, akár hetven-nyolcvan gyermeket is megmozgat, akik székely ruhában lépnek fel. A legényes táncot is én tanítom be ilyenkor a fiúknak, erre egy néptáncos ismerősöm készítet fel. A tanévzárón, falunapon modern táncdal lépünk fel, a tavalyi Iskola másként héten pedig egy musicalt adtunk elő a diákokkal, akik nagyon élvezték a próbákat, így ha alkalom lesz rá, színpadon is be szeretnénk mutatni a darabot.

– *Milyen pedagógusnak tartja magát, szigorúan vagy inkább barátilag közelíti a diákokhoz?*

– Elsősorban következetes pedagógusnak tartom magam. Úgy gondolom, hogy főként a matematikaoktatásban – de más tantárgyak esetében is – rendkívül fontos ez a tulajdonság.

– *A matematikára nem minden gyermek fogékony. Hogyan tudja megtanítani, esetleg meggyőztetni a tantárgyat azokkal, akik kevésbé hajlamosak azt elsajátítani?*

– Mindenképpen olyan szinten próbálom tanítani a diákoknak a matematikát, amelyet megértenek. Fontos például a csoportmunka, amivel egymástól is tanulhatnak a gyermekek, de e téren is segíthet a mozgás, a mozgással való tanulás. Úgy látom, hogy ez utóbbi

főként a kisebb osztályokban működik, a kicsik nagyon könnyen összekötik a mozdulatokat az elméleti tudnivalóval, és így sokkal hamarabb tanulnak, mintha csak a száraz információt kellene megjegyezniük. Emellett próbálom a mindennapi életbe belevárasolni a matematikát, egyszerűen magyarázni, a nyolcadik osztályban például nemrég tanultunk az algebrai számításokról, amely betűkkel való műveleteket jelent. Ezeket a műveleteket mértani alakzatokkal, téglalapok területeivel ábrázoltuk, és a diákok a gyakorlati példán keresztül nagyon hamar megértették az elméletet.

– *Osztályfőnökként főként mire figyel, hogyan tudja fejleszteni a közösséget?*

– Mindig is figyeltem arra, hogy kiforrott osztályközösséget hozzunk létre, amely úgy működik, mint egy család, amelyben a diákok úgy figyelnek egymásra, mintha testvérek lennének. Tapasztalatom szerint ha ez megvalósul, a tanulás is jobban megy, hiszen nagyon sokat tudunk tanulni egymástól. Sokféle családból jövünk, különbözőek vagyunk, és a legfontosabb cél ezt a különbözőséget elfogadni előítéletek nélkül. Legutóbb éppen az előítéletekről beszélgettünk, érdekes, hogy mivel keveset olvasnak a gyermekek,

• **Bíró Annamária:** „Mindig is figyeltem arra, hogy kiforrott osztályközösséget hozzunk létre”

kedvelem ma is a mozgást, a táncot. A rendszerváltás előtt azonban ez nem volt egyszerű, tanárként bárhol elhelyezhették az embert, ezért a szüleim tanácsára a líceum elvégzése után Brassóba, a mérnöki egyetemre jelentkeztem. Ezt végül négy év után otthagytam, és a pedagógusi pályát választottam, elvégeztem a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem matematika szakának látogatás nélküli tagozatát. Már az egyetemi évek alatt tanítottam Hargitafürdőn, ahol az 5–8. osztályosokat oktattam, néhány év múlva azonban ez a tanintézet megszűnt, mert kormányzati döntés

Bíró Annamária 1968-ban született Szamosújváron, a gimnáziumot pedig már a csíkszeredai Márton Áron Gimnáziumban – akkor Matematika–Fizika Líceum – végezte el. Négy évig a Brassói Műszaki Egyetem hallgatója volt, végül azonban a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem matematika szakának látogatás nélküli tagozatán szerzett oklevelet 1996-ban. Tanulmányai alatt pedig már megkezdte pedagógusi munkáját a hargitafürdői általános iskolában. Tíz éve oktatja matematikára a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola 5–8. osztályos diákjait.

többüknek a fogalmat is meg kellett magyarázni. Osztályfőnöki órán ugyanakkor nagyon sokat játszunk, de beszélgetünk személyes dolgokról, konfliktusokról is. Télen sízünk, tavasszal pedig biciklitúrákat szervezünk, de iskolai szinten színházba, múzeumba is gyakran járunk, hiszen ezek a tevékenységek rendkívüli módon összekovácsolják a közösséget.

„Fontos például a csoportmunka, amivel egymástól is tanulhatnak a gyermekek, de e téren is segíthet a mozgás, a mozgással való tanulás. Úgy látom, hogy ez utóbbi főként a kisebb osztályokban működik, a kicsik nagyon könnyen összekötik a mozdulatokat az elméleti tudnivalóval, és így sokkal hamarabb tanulnak, mintha csak a száraz információt kellene megjegyezniük.”

– Hátrányban vannak a tanítványai valamilyen téren a városi középiskolákban tanuló társaikhoz képest?

– Meglátásom szerint egyáltalán nincsenek hátrányban, hiszen például részt vesznek ugyanazokon a tantárgyversenyeken, mint a városiak, ha pedig négy éven keresztül folyamatosan megmérettetik magukat, akkor a nyolcadikos képességfelmérő vizsgán is azonos eséllyel indulnak, ugyanolyan felkészültek lehetnek. Aki tanulni akar, itt is megkapja tőlünk, illetve a szüleitől a lehetőséget, a segítséget. Számos itt végzett diák egyetemen folytatta tanulmányait, többen orvosok, pedagógusok, építészek lettek, és a visszajelzés is pozitív, több gimnáziumi tanár is jelezte már, hogy a diákjaink jól tanulnak és jól neveltek. Még az sem jelent hátrányt, hogy a mezőgazdasági munka miatt nálunk gyakrabban hiányoznak a gyermekek, a munkára való nevelés ugyan megfér az iskola mellett, és nem akadályozza a tanulni akaró gyermekeket.

– Milyennek találja az általános iskolai matematika-tantervet?

– Nagyon sok mindenben változtatnék, ha megtehetném, de sajnos mindig falba ütközünk, ha valamilyen

fórumon jelezzük a kifogásainkat. A tanfelügyelőségen és módszertani napokon is szóba hoztuk már, hogy a tanterv módosításra szorul, a tanfelügyelőség azonban csak annyit tehet, hogy jelzi ezt a minisztériumnak, ahol viszont nem történik semmi. A matematika-tantervvel az a legnagyobb baj, hogy nagyon kevés időt hagy a begyakorlásra. Sokkal hasznosabb és hatékonyabb lenne, ha kevesebb dolgot jobban elmélyíthetnénk, mint hogy sok mindent tanuljunk felszínesen. A gyermekek ebben a korban ráadásul annyi újdonsággal találkozhatnak, annyi új információt kell befogadniuk, hogy nem tudnak otthon elég időt szentelni a tanulásnak. Teljesen érthetetlen például, hogy a racionális számok esetében az összeadás és a kivonás megtanítására és begyakorlására alig egy-egy órát enged a tanterv.

– Az iskolában ön a módszertani felelős. Miben áll ez a feladatkör, milyen tevékenységeket kell elvégeznie?

– Én szervezem azokat a programokat, amelyek nyomán az iskolában tanító pedagógusok jobban megismerhetik egymás munkáját, illetve megoldhatják a konfliktusokat. Ez történhet egy adott óra vagy nap, esetleg többnapos kirándulás alatt, a lényeg, hogy ilyenkor minden problémát megbeszélünk, és előre felkészülünk a tevékenységre. Ezzel a munka is hatékonyabbá válik, hiszen ha van egy probléma, amiről azt hiszem, hogy csak én küszködöm vele, egy ilyen beszélgetés során azonban kiderül, hogy másban is felmerült az aggály, akkor vagy könnyebb lesz átvészelni a helyzetet, vagy közösen találunk rá megoldást. Nagyon jó ilyenkor a tanítókkal és óvónőkkel is összedolgozni, hiszen tőlük érkeznek a gyermekek a felsőbb évfolyamokra, és nagyon hasznos, ha tudjuk, hogy a kisebb osztályokban mi történik, mit tanulnak. Ennek köszönhetően megfelelőképpen fel tudunk készülni az ötödik osztályosok fogadására. Emellett egymás munkáját is nyomon követhetjük: a kollégák nagyon sok képzésre járnak, amelyekre értelemszerűen nem juthat el mindenki, de ha időközönként megbeszéljük az ott elhangzottakat, akkor mindannyian tanulunk belőle. Ez főleg a társtantárgyak esetében van így, én például sok mindent elleshetek a biológia vagy kémia szakos munkatársamtól, felhasználhatom az általa elsajátított módszereket. Az iskolán belüli módszertani

napok menetét mindig tanév elején határozzuk meg, most például óralátogatásra készülünk, ami abból áll, hogy minden pedagógus videokamerával rögzít

„Nagyon jó a tanítókkal és óvónőkkel is összedolgozni, hiszen tőlük érkeznek a gyermekek a felsőbb évfolyamokra, és nagyon hasznos, ha tudjuk, hogy a kisebb osztályokban mi történik, mit tanulnak. Ennek köszönhetően megfelelőképpen fel tudunk készülni az ötödik osztályosok fogadására.”

ziti az általa tartott tanórát, amit majd közösen elemzünk. Tulajdonképpen ugyanaz történik, mint amit a gyermekek esetében említettem: ahhoz, hogy jó közösség alakuljon ki, megfelelő táptalajt kell biztosítanunk, tehát jól kell éreznünk magunkat egymással. Módszertani napot tartottunk már más iskolával is, ez is rendkívül hasznos volt, nagyon sokat tanultunk egymástól.

– Már több éve szervez matematika-versenyt is, hogyan született ennek az ötlete?

A Dezső Gábor-emlékversenyről van szó, amelyet négy éve indítottunk a csíkszentmártoni kollégámmal a helyi iskolában, de a vetélkedőre Balánbányától a Kásonokig nagyon sok iskolából érkeznek diákok. Tavaly szünetet tartottunk, de idén folytatjuk a versenyt, amely az egyes fokozati dolgozatok alapján indult el. A megmérettetésre 5–8. osztályos csapatok jelentkezhetnek, a verseny pedig két fordulóból áll: az első a feladatmegoldó, amely logikai feladványokat is tartalmaz, a második részben pedig matematikatörténeti tételeket kell kidolgozniuk a diákoknak. A gyermekek nagyon szeretik a vetélkedőt, az előző két alkalommal több mint egy tucatnyi csapat vett részt, és csak helyszűke miatt nem tudtunk ennél több diákot fogadni.

KÖRÖSSY ANDREA

„Karácsonynak éjszakáján, Jézus születése napján...”

• SZÁSZ TEKLA, ÓVODÁS, KOLOZSVÁR

• SBÖGÖZI ALPÁR, 3. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

• ANTAL CSILLA AMANDA, 1. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

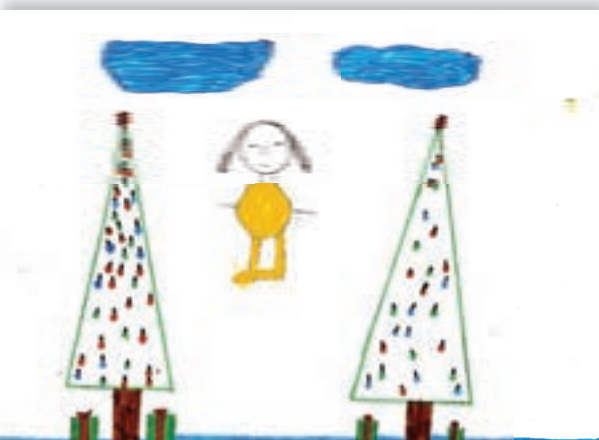
• GYÖFGY DÓRA, 2. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

• RÉTI RENÁTA, 3. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

• MIKE BALÁZS, BÉLAFALVA

• FEKETE ROLAND, 4. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

• OPRA ISTVÁN CSABA, 2. OSZTÁLYOS, BÉLAFALVA

Természettudományos táborozáson a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium diákjai

Az új iskolai év második hetében a nagyenyedi kollégium gimnazista diákjainak egy kis csoportja kellemes meglepetésben részesült. A nyári szünidő elejére tervezett táborozásunk, amelyről anyagi okok miatt le kellett mondanunk, a pályázat pozitív elbírálása folytán mégis megvalósulhatott. Szeptember 23-án keltünk útra, és délután már a Kalibáskő Gyermekvilág (www.kalibaskogyerekvilag.ro) vendégei lehettünk. Táborunk színhelye a Hargita-hegységben található közel ezer méter magasságban.

Nagyon sok növényről, gombáról tanultam, az ősi hunok és magyarok életéről, és megtanultam, hogy éljek úgy, hogy sokat spóroljak. (Szakács Dávid – 7. A)

Nekem a táborból a legjobban a kirándulás tetszett a Szent Anna-tóhoz. A legjobb volt, amikor ott lehúztuk a nadrágunkat, és fűrdtünk egy kicsit. Utána elmentünk az erdőbe, ahol szabadon voltak medvék, viperák és efféle állatok. Nekem még az tetszett a táborban, amikor az utolsó napon kaptunk egy térképet, és azon voltak tájékoztató elemek, és az erdőben is, ugyanis a labirintusból ki kellett szabadulni. (Bárcz Tihamér – 7. A)

A táborban nekem az tetszett a legjobban, hogy mindennap mentünk túrázni, finomakat ettünk, az uzsonák is finomak voltak. Az az egy dolog nem tetszett, hogy mindennap elvették a telefonokat. Jobban megismertük a társainkat. És megtanultunk csendben ülni, amire Kenu (Kovács Ildikó fia – a szerző kiegészítése) tanított meg. (Király Júlia – 7. B)

Megtanultam a gombák különböző fajtáit, [...] tüzet, hogyan kell gyújtani, csillagok nevét és hogyan néznek ki a csillagképek. (Kolcsár Orsolya – 7. B)

Nekem a táborban minden tetszett, az, hogy minden olyan természetes és nyugodt volt. (Pap Szidónia – 8. A)

Természettudományos tábor tervezünk, ahol a környezet megismerése mellett csillagászati megfigyeléseket is szerettünk volna végezni és egyszerű fizikai kísérletekkel pótolni az előző tanévben tanultakat. Már első delutánunkon kihasználtuk a kedvező időjárást, és bejártuk a majdnem négy kilométeres Kalibáskő–Király-tanösvényt. Másnap bemutattam a kiválasztott kísérleteket, és megsejleltünk növényritkaságokról készített bemutatókat, majd délután bebarangoltuk a környéket, és majdnem félszáz gombát gyűjtöttünk tanulmányozás céljára. Ezeket azonosítottuk, feliratokkal láttuk el, és elérhető helyen tároltuk, hogy mindenki megismerkedhessen velük. A szemet gyönyörködtető, de mérgező légyölő galócán kívül találunk ehető ízletes vargányát, vörös érdesztinorut, nagy őzlábgombát és pár rókagombát is. Harmadik napunkat a Szent Anna-tó és a Mohos-láp megismerésének szenteltük. Kellemes napsütés varázsolta még szebbé a két természeti csodát. A Mohosban pedig érdekes kiselőadás keretében megismerhettük a kerek levelű harmatfűt, a mérgező mármorkát és a hasonlóan veszélyes tözegrozmarint. Estefelé a Nyerges-tető 1848-as emlékművének érintésével bekanyarodtunk Kászonalitzbe, ahol T. Kovács Áron műépítész vendégei voltunk, aki az udvarán felállított jurtában arról mesélt a diákoknak, hogy miért érdemes odafigyelni a természetre, és milyen előnyökkel jár, ha ebben a globalizálódó világban megpróbáljuk átvenni a hagyományos életmód ma is érvényes modelljeit. A negyedik napon a Gyimesekbe kirándultunk, de előbb meglátogattuk a csikszeredai Márton Áron Főgimnáziumot, ahol Varga László igazgató úr mutatta be a nemrég felújított épületet. Iskolalátogatással folytattuk, a gyimesfelsőloki Árpád-házi Szent Erzsébet Gimnáziumban a nagyenyedi kollégium volt diákja, Antal Tibor zene-tanár ismertette az intézmény történetét. Azután Gyimesbükk következett, ahol Bilbok Gusztó bácsi vasúti gyűjteményét tekintettük meg a valamikori legkeletibb magyar bakterházban. Hazafelé menet betértünk Berethalomba, ahol láthattuk

• Összeáll a magyarok vándorútja

Erdély egyik legszebb szász erődtömlőjét. Kicsit izgultam amiért vállaltam, hogy elviszem gimnazista diákjainkat a táborba, mert ezzel a korosztállyal most próbálkoztam először. Ott azonban ma-

• Vándorolnak a magyarok

ga is élveztem a társaságukat, a lelkesedésüket és a kíváncsiságukat. Tevékenységünk része volt az említett tanácsok 2013-as A siker útjai: nyári tehetség gondozási programok Erdélyben programnak, amely a nemzeti tehetség program NTP-TPEM-M-MPA-12 pályázatának támogatásával zajlott.

DVORÁCSÉK ÁGOSTON
a nagyenyedi Bethlen
Gábor Kollégium fizika
szakos tanára

Osztály- és iskola-összevonások az iskolák nehéz anyagi helyzete miatt

Átszervezések várhatók a tanügyben

Osztály- és iskola-összevonások, tömeges elbocsátások várhatók a 2014/2015-ös tanévtől a romániai oktatásban, miután a minisztérium bejelentette: nem hajlandó többet finanszírozni azon iskolák költségeit, ahol a fejkvóta nem elegendő a beralap biztosításához. A tanfelügyelőségeknek az iskolaigazgatókkal közösen stratégiát kell kidolgozniuk a bérek biztosítására. Bár az iskolák kezelőiként ebbe az önkormányzatok is bepótolhatnának, a törvény nem kötelezi őket erre. A magyar szakemberek abban bíznak: a kisebbségi oktatás nem szenved kárt az átszervezés során, a szórványban a szaktárca továbbra is biztosítja majd

a magyar iskolák működéséhez szükséges pénzalapot.

Az oktatási minisztérium harmadik éve kísérletezik a diáklétszámot alapul vevő normatív finanszírozási rendszerrel. Bár az elmúlt években igazgattak rajta, soha nem annyit, hogy elegendő legyen, magyarázta a Keresztély Irma. A Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a fejkvóta eddig sem volt elég a beralapra, ám a szaktárca minden pénzügyi év végén pótolta a hiányzó összeget. „Rájöttek, hogy a rendszer helyenként túlméretezett, sok pénz elfolyik, hiszen a kis létszámú osztályok mellé is óvónő, tanító kell, ott is szükség van takarítónőre, kisegítő személyzetre” – magyarázta Keresztély Irma. Mint részletezte, az elmúlt hónapban Remus Pricopie tanügyminiszter 21 olyan megye főtanfelügyelőjét hívatta, amelyek rossz szul állnak a beralap biztosításával. Mindeniknek be kell mutatnia egy stratégiát, hogy milyen intézkedéseket foganatosít a beralap csökkentése érdekében. „Ezt egyik napról a másikra nem lehet megoldani, az ésszerűsítésre a következő tanévtől kerül sor” – mondta főtanfelügyelő.

Rosszul számolt fejkvóta

„A legnagyobb gondot az jelenti, hogy nem megfelelő a normatíva értéke, illetve a korrekciós szorzó sem a kisebbségi, sem a többségi oktatás esetében” – szögezte le Keresztély Irma, aki ezt memorandumban jelezte az oktatási miniszternek. Amikor az angol modellt átvették, kiszámolták, hogy egy gyerek után mennyi pénz jár, ami fedezi a bér- és egyéb költségeket. A tanügyi törvény értelmében minimum 300 gyerekkel lehet működtetni egy tanintézetet. A Kovászna megyei tanfelügyelőség kétezer feletti létszámmal működő iskolákban modellezte le, hogy esetükben sem elég a fejkvóta a beralapra. „A Székely Mikó Kollégiumban és a Mihai Viteazul Főgimnáziumban az iskolák és a tan-

• Keresztély Irma

felügyelőség párhuzamosan végezték el a számításokat, és azonos eredményre jutottunk: a fejkvóta nem elég. Számításaink szerint ha Kovászna megyében 200 személyt leépítünk a tanügyi rendszerből, akkor is csak 2 százalékot spórolunk a beralapon. A 20 százalékos hiány így 18-ra csökken” – magyarázta Keresztély Irma.

Kalotaszentkirály: segítene az önkormányzat

Kolozs megyében december 5-én hívták a tanfelügyelőségre az átszervezés kapcsán az iskolaigazgatókat. Solymosi Zsolt, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója elmondta, úgy tudja, a magyar iskolák közül egyedülként őket nem rendelték be, a kollégium ugyanis nem küzd létszámgondokkal.

Lakatos András, a szórványkollégiummal is rendelkező kalotaszentkirályi Ady Endre-iskola igazgatója, aki maga is részt vett a megbeszélésen, elmondta: eddig a tanárok és a kisegítő személyzet bérezését szabályozó normarendszer úgy működött, hogy a nagy létszámú iskoláknál a fejkvóta alapján felhalmozódott többletforrásokat átcsoportosították a kisebb tanintézetekhez, hogy fedezni tudják a

Nagyobb osztályok, csoportok Kovászna megyében

Kovászna megyében 20 százalék hiányzik a beralapból, ismertetve a helyzetet Keresztély Irma főtanfelügyelő. „A tanügyi törvény szerint minden közigazgatási területen legalább egy jogi személyiséggel rendelkező iskolának kell működnie. Gond ott van, ahol több működik. Például Sepsiszentgyörgyön minden iskolában van román tagozat, ám egy osztályban 10–12 gyerek van. A román közösségnek el kell döntenie, hogy milyen iskolahálózatot akar, ám azt mindenképp gazdaságosabbá kell tenni” – magyarázta a főtanfelügyelő hozzátéve, hogy a csupán egyetlen iskolával rendelkező településeken alanyi jogon jár az anyanyelvi oktatás.

Keresztély Irma azt is elmondta, Sepsiszentgyörgyön és Kézdivásárhelyen túlméretezett az iskolai hálózat, ezért át kell gondolni a beiskolázási tervet. Jövő tanévtől például legkevesebb 25 fős létszámmal működhet egy napközis csoport, holott jelenleg tíz gyerekre jut egy óvónő. Ezzel az összevonással a megye öt városában 30 óvónő állás szűnik meg, mondta. Hozzátette, a középiskolák igazgatóival is tárgyaltak, és a kisebb létszámú iskolákból nagyobbakba irányítanak át tanárokat.

béreköltségeket. „Most közölték velünk, hogy 2014-től ennek vége, az állam megtartja a pénzt magának, és inkább megint a tanúgyön rúg egyet” – fogalmazott az igazgató. Mint magyarázta, a szaktárca a tanintézetekre bízta, hogyan gazdálkodnak a nekik járó forrásokkal, eldönthetik, hogy osztályokat vonnak össze, vagy a személyzetet építik le. Az önkormányzatok elvileg megkímélhetnék az iskolákat a radikális intézkedésektől, feltéve, ha a költségvetésük ezt lehetővé teszi. De Lakatos András szerint ez még abban az esetben is kérdéses, ha az önkormányzat kellőképpen tehetős, ugyanis a törvény ezt nem szabályozza. „Senki nem tud választ adni arra a kérdésre, hogy az önkormányzatok segíthetnek-e a bérek kifizetésében” – mutatott rá az igazgató. Kifejtette, tárgyalt már az önkormányzattal, amely meg szeretné menteni az iskolát, azonban nem tudni, hogy lesz-e erre lehetőség.

Kalotaszentkirályon a fejkvóta alapján járó forrásokból a béreköltségek egyötödét nem tudják finanszírozni, szórványkollégiumként ugyanis bentlakást is működtetnek, így a kisegítő személyzet is nagyobb. Ez az egyedüli állami finanszírozású szórványkollégium, a többit alapítványi forrásokból tartják fent, részletezte Lakatos András. Ráadásul az egy bentlakó után járó állami támogatás mindössze napi öt lej, ami nevetségesen kevés ahhoz képest, hogy mennyibe kerül

„A kormány papol, miközben nem tartja tiszteletben a tanúgyi törvényt, amely előírja, hogy a bruttó nemzeti össztermék 6 százalékát kellene az ok-

• Király András

tatásra fordítani” – bírálta az intézkedést Lakatos András.

Király András: a magyar oktatás nem szenved kárt

Az államnak jelenleg ennyi pénze van a közoktatás fenntartására, ám megteremtette a lehetőséget, hogy az iskolák több helyről vonjanak be forrásokat, a fenntartó önkormányzat például a pedagógusok fizetésébe is bepótolhat – mutatott rá Király András oktatási államtitkár. Bár a kis létszámú osztályok miatt a kisebbségi oktatás van a legjobban kitéve az átszervezés veszélyének, az államtitkár szerint ez nem szenved kárt. Mint mondta, ezt Remus Pricopie tanügyminiszter is megígérte a december elején, amikor az RMD SZ parlamenti frakciónak oktatási szakembereivel találkozott. Az államtitkár kifejtette, a minisztériumnak az a kérése, hogy a nagyvárosokban, ahol több tanintézet működik, igyekezzenek ezeket úgy racionalizálni, hogy a közeli iskolákban ne legyen mindössze 14 gyerek osztályonként. „Remélem, az oktatási hálózatunk a következőkben is fenntartható lesz, a szórványtelepüléseken annyi gyerekkel kell működnie az iskolának, ahány van. A közösség képviselőinek, az iskolák vezetőinek, az érdekvédelmi szervezet tagjainak nyugodt érvekkel ki kell állniuk és kérniük a törvényes jogok biztosítását” – jelentette ki Király András, rámutatva: azzal kell érvelni, hogy

a létszám alatti osztályok, iskolák a módszertan alapján a minisztérium hatáskörébe tartoznak.

Béregységesítés, óraszámcsökkentés Hargita megyében

Hargita megyében az igazgatók bérének egységesítésével, osztályok összevonásával és az opcionális tantárgyak óraszámának csökkentésével próbálnak eleget tenni az új kihívásoknak – döntöttek a tanfelügyelőség december 5-ei vezetőtanácsi ülésén. Bartolf Hedvig főtanfelügyelő elmondta, jövő évtől költség- és személyzetcsökkentésre van szükség a Hargita megyei oktatásban, ellenkező esetben nem lesz elegendő költségvetési fedezet a bérekre.

Lesz, akinek csökken, másoknak nő a bére

A főtanfelügyelő tájékoztatása szerint jövő szeptember elsejétől egységes rendszert alkalmaznak a megyebeli óvodákban, iskolákban dolgozó igazgatók és igazgatóhelyettesek béreinek a megállapítására. Ez egyes vezetők esetében fizetéseszköcsökkenést fog eredményezni, de olyan is lesz, akinek nő majd a bére – fejtette ki a főtanfelügyelő. Arról is döntöttek, hogy az iskolák nem hosszabbíthatják meg a kisegítő személyzet alkalmazására kötött ideiglenes szerződéseket anélkül, hogy azokat a tanfelügyelőség is ellenőrizné. Van, ahol nyugdíjasok dolgoznak be ilyen, rövid távra szóló

„A legnagyobb gondot az jelenti, hogy nem megfelelő a normatíva értéke, illetve a korrekciós szorzó sem a kisebbségi, sem a többségi oktatás esetében” – szögezte le Keresztély Irma, aki ezt memorandumban jelezte az oktatási miniszternek.

az étkeztetése. Ugyanakkor a törvény előírja, hogy a szállás ingyenes, változta a helyzetet. Elmondta: attól is függ, hány embertől kénytelen megvárni, hogy csak a kisegítő személyzetnek mond fel vagy tanerőknek is.

„A kormány papol, miközben nem tartja tiszteletben a tanúgyi törvényt, amely előírja, hogy a bruttó nemzeti össztermék 6 százalékát kellene az oktatásra fordítani” – bírálta az intézkedést Lakatos András.

szerződéssel, de mivel az alkalmazások be voltak tiltva, sok iskolában így vettek fel például gondnokot, könyvtárost, kazánfűtőt vagy titkárnőt – részletezte Bartolf Hedvig. Hangsúlyozta,

indokolt esetben jóváhagyják a hosszabbítást, nem fognak például titkár-nő nélkül hagyni egy iskolát, de nem lehet majd automatikusan kitolni a szerződések érvényességi idejét.

félévtől. Olyan osztályok ezek, ahol 15-nél kevesebb diák van, ők az összevonás után is megmaradhatnak azon a szakon, amelyre felvételiztek – magyarázta Bartolf Hedvig. Elmondta,

lomból zsúfolásig megtelt az Apáczai Csere János Pedagógusház nagyterme. Az óvoda- és iskolaigazgatók számára Csukás Levente, a Hargita Megyei Tanfelügyelőség gazdasági igazgatója vázolta a bérek költségvetési fedezetével kapcsolatos problémát. Elmondta, Hargita megye túllépte a számára idénre megállapított keretet, és bár erre az évre kiutalta a kormány a fizetésekre és egyes, bíróság által a pedagógusoknak megítélt összegekre a pénzt, jövőre szűkebb keretbe kell beleférni, ami költség- és személyzetcsökkentéssel jár. Hozzátette, eddig próbáltak minimális leépítéseket eszközölni, ezt azonban már nem lehet folytatni. Arról is beszámolt, hogy a kisegítő személyzet létszámát illetően is tenni kell valamit, Hargita megyében ugyanis 1912 személy dolgozik ilyen státusban a tanintézetekben, miközben az országos átlag 1290. Csukás Levente szerint a személyzeti kiadásokból mintegy nyolc százalékot, több mint 13 millió lejt kell lefaragniuk jövőre. A jelen lévő igazgatók rámutattak, hogy a kisegítő személyzet létszáma már most sem elegendő, kevés például a dada, a korábbi leépítések révén nincsenek kazánfűtők, és nincs elegendő takarító sem. A pénzhiány miatt ezeknek olyan munkákat is el kell végezniük, melyek nem tartoznak a munkakörükbe. A helyzetismertetés célja az volt, hogy ennek súlyosságával mindenki legyen tisztában, és minél hamarabb lehessen intézkedni, azaz kiadásokat csökkenteni, magyarázta Bartolf Hedvig főtanfelügyelő. Mint mondta, egyes településeken át kell gondolni az iskolahálózat működését is, karcsúsítani kell a rendszert, növelni az osztálylétszámokat. Mint mondta, olyan tanintézetek is vannak, ahol nincs meg az önálló jogi személyiség fenntartásához szükséges 300-as gyereklétszám, ezeket szabály szerint össze kell vonni, ami az adminisztratív személyzet létszámának csökkenésével jár. „Úgy gondoljuk, hogy egy kicsit mindenütt lehet még spórolni. Úgy szeretnénk megoldani a problémákat, hogy ez a folyamat törvényes, emberséges legyen, és a költségcsökkentés is megvalósuljon” – összegezett a főtanfelügyelő.

• Fotó: FÜLÖP ZOLTÁN

• A szórványkollégiumként is működő kalotaszentkirályi Ady Endre-iskola és diákjai

A főtanfelügyelő közölte, több iskola esetében megvizsgálták az alacsony gyermeklétszámú osztályok összevo-

döntöttek arról is, hogy a törvény engedélyezte legkevesebb óraszámot tartsák meg az iskolákban következő tanévtől a választható tantárgyakból. Ez nem jelent nagy spórolást, részletezte, de sok kicsi sokra megy alapon ettől a lépéstől is költségcsökkentést remélnek. A főtanfelügyelő szerint az oktatási tárca is költségcsökkentő rendeletet kiadására készül, mint mondta, majd ezen szabályokat is alkalmazniuk kell. Emellett számos intézkedést terveznek még a következő időszakra, például egységes kritériumrendszert dolgoznak ki a tanintézetek számára a kisegítő személyzet alkalmazására vonatkozóan. Jelenleg ugyanis előfordul, hogy azonos méretű iskolákban más-más létszámú a kisegítő személyzet.

További „lefარagások”

A Hargita megyei tanfelügyelőség december 4-én ismertette az iskolaigazgatókkal, pedagógusokkal a költség- és személyzetcsökkentés végrehajtását szükségessé tévő helyzetet, az alka-

• Lakatos András

násának lehetőségét, de végül egyetlen csíkszeredai szakközépiskolában vannak össze osztályokat következő

BÍRÓ BLANKA
KISS ELŐD GERGELY
R. KISS EDIT

Módszertani konferencia és képzés Csíkszeredában

Zárómozzanatához érkezett a 2013 a külhoni magyar kisiskolások éve programsorozat azzal a konferenciával, amit a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége szervezett meg november végén Csíkszeredában a program keretében az iskolákhoz eljutó módszertani anyagok bemutatására. A módszertani csomagokat év végéig kapják meg a tanintézetek.

Az anyanyelv oktatása és a játék szerepe kisiskoláskorban címmel szervezett konferenciát november 29. és december 1. között Csíkszeredában a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ). A magyar Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) által meghirdetett és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. finanszírozásával lezajlott tematikus program a Magyarország határain kívüli magyar nyelvű oktatás kiteljesítését, a hagyományápolást, az intézményrendszer erősítését, a pedagógusok képzését tűzte ki célul. Az év folyamán közösségépítő rendezvényeket szerveztek, a pedagógusok számára továbbképzőket, a gyerekek számára internetes versenyt bonyolítottak le. Ugyanakkor 1008 erdélyi magyar tanintézetbe juttatták el Gárdonyi Géza *Egervadászat* című mesekönyvét.

Módszertani segítség

A 2013 a külhoni magyar kisiskolások éve program részét képezi módszertani csomagok összeállítása és eljuttatása a Kárpát-medencei magyar iskolákba. Az első két csomagot az RMPSZ csíkszeredai konferenciáján Répás Zsuzsanna, a KIM nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára adta át jelképesen Bartolf Hedvig Hargita megyei főtanfelügyelőnek és Kiss Imre RMPSZ-alelnöknek, a csomagok többi részét pedig év végéig juttatják el a romániai magyar iskolákhoz. A módszertani csomagban levő könyvek a differenciált oktatással, a tehetséggondozással, az óvoda és iskola közötti átmenettel, a művészeti oktatással foglalkoznak. A csomag része a *Játék a zenével – avagy zenei készségfejlesztő játékok óvodásoknak és kisiskolásoknak* című könyv, amely *Mondókák és dalok őszre és tavaszra* címmel CD-mellékletet is tartalmaz. Megtalálható a csomagban a *Különlegese* című kiadvány is, amely a differenciálás módszertanához ad gyakorlati tanácsokat, továbbá a *Művészeti nevelés kora gyermekkorban* című kiadvány, amely a különböző művészeti foglalkozásokhoz nyújt gyakorlati támpontokat. *Hegyen-völgyön muzsika* címmel egy, a Kolompós együttes Kárpát-medencei körútjának anyagából készült DVD is bekerült a könyvek mellé. Ezt a csomagot négyezer példányban állították össze Magyarországon és juttatják el a Kárpát-medencei magyar iskolákhoz. Az RMPSZ a tematikus év módszertani anyagainak összeállításában is részt vett, 1100 ilyen csomagot állított össze, és juttat el a magyarországi könyvekkel együtt a romániai magyar tan nyelvű iskolákba. Az RMPSZ módszertani csomagjába az Erdélyi Tankönyvtanács gondozásában az Ábel Kiadónál megjelent könyvek kerültek be. Ezek egyike a Szabó-Thalmeiner Noémi által szerkesztett *Gyakorlatközelben. Az iskola-előkészítés fortélyai* című kiadvány, amely az előké-

szítő osztályokban dolgozó pedagógusok munkáját hivatott segíteni. A módszertani csomag a *Gyakorlatközelben* sorozat másik kötetét, az Ambrus Ágnes, Péter Lilla és Stark

„A magyarságismeret hozzájárulhat a magyar néphez és kultúrához való szorosabb kötődés kialakításához. Erre a jelenlegi társadalmi és kulturális hatások közepette nagy szükség van, ennek elsajátításával ugyanakkor más népek kultúráját, az egyetemességet is jobban tudják értékelni a diákok. A magyarságtudat kialakításához azonban a pedagógusok többsége nem kap szakmai felkészítést.”

Gabriella közös szerkesztésében kiadott, *Te mit választanál? Választható tantárgyak az elemi osztályokban* című könyvet is tartalmazza, amelyben az opcionális tantárgyakra vonatkozó szabályokat és azok tanterveit is megtalálják a pedagógusok. Szintén a csomag része a *Tücsök koma, gyere ki* című kiadvány, amelybe Petres Csaba óvodások és kisiskolások számára gyűjtött össze gyermekdalokat és játékokat.

Magyarságismeret – egy összegző tantárgy

Az RMPSZ által az Apáczai Csere János Pedagógusházban megszervezett konferencián többek között a szövegértés fejlesztési lehetőségeiről, az élményszerű olvasásról, a drámapedagógiáról és alkalmazási lehetőségeiről hallhattak előadásokat a pedagógusok, a szekciófoglalkozások során pedig gyakorlati tanácsokat is adtak az előadók például az olvasás élményszerűvé tételére, a szövegértés megalapozására vonatkozóan. Tarján Gábor néprajzkutató, antropológus a magyarságismeret tantárgy bevezetésének szükségességéről beszélt. Kifejtette, egy ilyen tantárgy hozzájárulhat a magyar néphez és kultúrához való szorosabb kötődés kialakításához. Erre a jelenlegi társadalmi és kulturális hatások közepette nagy szükség van, a magyar népi kultúra elsajátításával ugyanakkor más népek kultúráját, az egyetemességet is jobban tudják értékelni a diákok – fejtette ki az előadó. Úgy véli, a magyarságtudat kialakítására a pedagógusok többsége nem kap szakmai felkészítést. Tarján Gábor rámutatott, a magyarságismeret nemcsak néprajzi ismeretek elsajátítását jelenti, hanem emellett a Magyarország határain belül és kívül élők szociológiai, antropológiai jellegzetességeinek tanítását is a történelmi, földrajzi ismeretekre alapozva, azokat kiegészítve.

R. KISS EDIT

Három erdélyi városban tartott előadást a budapesti Pál Ferenc atya

„Az önbecsülés a legalapvetőbb viszony saját magammal”

Három erdélyi városban tartott előadást november végén a budapesti Pál Ferenc atya. A Nyitott Akadémia rendezvénysorozatába illeszkedő programok ezennel is számos hallgatót vonzottak Székelyudvarhelyen, Kolozsváron és Kézdivásárhelyen is. A neves római katolikus lelkipásztor és mentálhigiénés szakember Kolozsváron *A szorongástól az önbecsülésig*, a másik két helyszínen pedig *Elégedetten az élettel* című előadásával lépett az érdeklődők elé. Pál Feri Erdélybe is olyasmiket hozott, amikkel – hitvallásával egybecsengően – a teljesebb élet

tik igazán ki. Amint azt több interjúban is kifejtette: nem volt éltanuló, és nem élt szorongástól mentesen gyermek- és ifjúkorában. Az önismeret és igazi önnelvelés felé a sport által tette meg az első lépéseket. Aktív, majd főállású magasugró. A magyar atlétikai válogatott tagja, 1987-ben országos bajnok. Ezt a sportéletet szakította meg az újabb szerelem: az Istennel való mind mélyebb kapcsolat. „Önazonosságom kikezdzhetetlen része az, hogy pap vagyok” – fogalmaz egy interjúban. Teológiai tanulmányai és papi szolgálata (1996-ban szentelték) során aztán mind közelebb került az emberhez, akit azóta is csodál és tanul. „Ha valamit kaptam Istentől, akkor ebből a lehető legtöbbet tovább kell adnom, hiszen egészen biztos, hogy nem magamnak kaptam” – mondja egy televízióinterjúban. Erre az átadásra – a megszokott papi szolgálaton túl – a budapesti Millenáris Park Teátrum termében keddenként tartott, több száz embert vonzó „alkalmak” (szándékosan kerül ki a – szerinte – elsődlegesen a fejnek szóló előadás kifejezést) és a belvárosi „Reketyésben” folyó önismereti csoportmunka kínál számára jó lehetőségeket. Ezt a sort egészítik ki a Nyitott Akadémia keretében szervezett programok, amelyek keretében a fővárosin túl belföldi és külföldi közönséggel is lehetősége nyílik találkozni.

„Szeretnék nagyon az életről szólni, és ezért az élet többféle dimenzióját érintem: a spirituális, a lélektani, a szociális és a szociálpszichológiai dimenziót, s ezeket igyekszem összefüggésbe hozni egymással” – fogalmaz egy helyen. Ugyanott azt is hangsúlyozza, hogy ezek a több száz fős tömeg előtt zajló beszélések számára is nagy kihívást jelentenek, hiszen úgy szeretne szólni, hogy a tömeglétezés dimenzióját átélők is rá tudjanak találni a személyes valóságukra. „Hogy a tömegben is rátaláljanak az arcukra, személyiségük igazi mélységére. Még ezer ember között is létre lehet hozni a bizalomnak egy olyan világát, ahol az élethez fontos információk át tudnak menni. Különben hiába van meg

az információ, ha nem fejt ki hatását.” – Pál Feri sajátos, magával ragadó stílusa tehát erre mutat. A kolozsvári előadás (amin jelen sorok írója is részt vett) során is tisztán érződött mindez. Számos életbeli és saját papi szolgálatából vett példával igyekezett rámutatni, hogy a különféle sebek és zavarok miként képesek akadályozni kapcsolatainkat és munkánkat. A sebzettség vezérelte, a „bízunk magunkban, de ne higgyünk magunknak!” jelszavú, realitásvesztett élet jellemzőinek számbavétele után Pál Feri a reálisan pozitív önbecsülésre jutás alapjához vezette hallgatóit. Annak felismerésére, hogy „van bennünk valaki/valami kikezdzhetetlenül értékes, valaki, aki sokkal több, mint amit valaha is reméltünk”. Ezt a kincset az emberi élet egyik alapértékének számító reálisan pozitív önbecsülés képes feltárni. Ezért alapvetően fontos a helyes önbecsülés tanulása, gyakorlása, élése. „Az önbecsülés a legalapvetőbb viszony saját magammal. Ha birtokolom, jó társasága vagyok magamnak” – mondta Pál Feri, majd ismét számos példával világította meg a helyes önbecsülésre jutás sokak számára cseppet sem egyenes útját. „Szívből kívánom, hogy azt a kincset, ami ott van bennetek, fedezzétek fel!” – végül ezekkel a szavakkal búcsúzott kolozsvári hallgatóitól. „Életbevágóan” fontos kérdések voltak tehát terítéken, de hogy az élénk tartott tükröbe nézés nem fáj nagyon, az azért is lehetett, mert a tükröt egy olyan ember tartotta, akinek beszédén, gesztusain, egész lényén átsütött a benne elemi erővel élő önzetlen és nagyon érzékeny szeretet. Egészen biztos vagyok benne, hogy – a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével kitüntetett – Pál Feri ez „hitelesíti” a leginkább. A sok hasznos gondolat meghallgatásán túl jó volt ezt is meg tapasztalni.

• Pál Ferenc: „van bennünk valaki/valami kikezdzhetetlenül értékes”

éléséhez ad kapaszkodókat. Sokan hirdetnek ma ilyesmit, de Pál Feri előadásainak résztvevői talán érzik: ő nem az üres frázisokat puffogtató, önmagukat reklámozó, pénzre hajtó nagyotmondók egyike. Sok humorral fűszerezett, könnyed előadói stílusával feloldani igyekszik. Mert így talán könnyebb szembe nézni a saját tükrünkől visszatekintő személlyel. Pál Feri kétségtelenül sokat tud az emberről, de könyvekből szerzett tudását személyes tapasztalatai kerekí-

OZSVÁTH JUDIT

Szerelmes vagyok

Nem tudok írni.

A ceruza, mintha ragasztót ivott volna,
a papírhoz tapad. A tollam fröcsköli
a tintát. Be kell fejezni még a sétatálca
regimentet, a varjakat, a tengeribeteg
sormintát.

A hangulat eléggé paprikás.

Van három figyelmeztetés, a negyediknél
anya biztos robban. Iszonyú lassan halad
a dolog. Már a hatodik lapot tépem ki
titokban.

Ha rájönnek, lesz nemulass, vagy rend
és fegyelem. Ők így nevezik azt, hogy
semmi kedvem; de szófogadó a gyerek,
és jól fejlődik, apró lépésekben.

A rendet ki nem állhatom.

A fegyelem fejét szívesen leharapnám.

Aztán, hogy észre ne vegyék, nyakába
húznám iskolába járó sapkám.

Rajta három ökölnyi bojt,

a fegyelemnek jó lesz.

Írjon helyettem leckét, hadd
tanulja meg: mi az a mőres.

Sokszor hallom:

fiam, ez kellemetlen.

Most nem játszunk gazdálkodj okosant,
fáradt vagyok, és semmi kedvem.

Most inkább olvass, labdázz. Nincs
több házi feladatod? Szállj le anyáról.

Értem én, hogy te akarod,

de nekem nincs időm.

Majd holnap játszunk,

ha még lesz hozzá erőm.

A gyereknek nem árt,

ha néha vállfával, pálcával, kötéllel
kikap. Ettől lesz jelleme erős,
szíve acélosabb.

Tehát a fenti eszközökkel

engem a bátorság és becsület

magas tetőire terelnek.

Én ebből azt értem:

idegesek, elégedetlenek
és vernek.

Mi magyarok vagyunk.

Például bajom volt, mikor azt mondták:

maj károly. Vagy azt: verne gyula.

Vagy megkérdezték: az a zsűlvern
kicsoda?

Hogy én miért bújom ezt a sok idegen
regényt. Olvassak inkább balladát,
hetvenhét magyar népmesét vagy
elbeszélő költeményt.

Adyt fűjjam, ne azt: ősz húrja zsong.

Rendes magyar gyerek

Petőfi-versekért rajong.

Milyen lány az, aki huszadszor olvassa

a vinetut. Közben pocsékul hímez,
és ugrókötelezni se tud.

Nem szóltam, hogy Szent Péter esernyőjét

háromszor olvastam, és még fogom.

Azt hiszem, én magyar vagyok,

de egyszerűen és alapfokon.

LÁSZLÓ NOÉMI

Magyarul is lehet tankönyvet írni, ígéri a miniszter

Módosítja az oktatási tárca a tankönyvkiadást és tankönyvhasználatot szabályozó új miniszteri rendeletet, hogy a kisebbségi nyelven folyó oktatásban továbbra is lehessen minden egyes tárgyból tankönyveket írni anyanyelven – ígérte az RMDSZ politikusaival folytatott tárgyalásokat követően Remus Pricopie oktatási miniszter. Az RMDSZ vezetősége és oktatásért felelős politikusai december 4-én tárgyaltak a minisztérium illetékeseivel a kérdéstről, közölte Szabó Ödön parlamenti képviselő. Az alsóház tanügyi, tudomány- és ifjúságügyi bizottságának tagja emlékeztetett, hogy a szóban forgó, közvitára bocsátott módszertan szerint a következő tanévtől a kisebbségi oktatásban csakis a román nyelvű tankönyvek fordításait lehetne használni, kivételt képezne ez alól a nemzeti kisebbségek irodalom-, történelem-, valamint zenetankönyve. Az RMDSZ képviselőivel folytatott tárgyaláson Remus Pricopie azt is megerősítette, hogy tanév közben nem támogatja osztályok összevonását. „Ezt remélhetőleg be fogják tartani megyei szinten, hiszen nagyon sok esetben a tanfelügyelőségek a kisebbségi oktatáson akarják megspórolni a költségvetési terheket. A miniszternek és a minisztériumnak a tanügyi törvényben lévő tételes előírásokat érvényesítenie kell” – ismertette a szövetség álláspontját Szabó Ödön. A képviselő arról is beszámolt, hogy a következő időszakban uniós források átcsoportosítása révén iskolai beruházásokra is sor kerül.

Kikerülnek a kétnyelvű névtáblák Vásárhelyen

Hatvanhét marosvásárhelyi tanintézetre kerülnek ki a kétnyelvű táblák Marosvásárhelyen a politikai és civil összefogás, valamint az RMDSZ érdekvédelmi munkájának eredményeként „Több iskola vezetőségi tagja is elismerését fejezte ki azért az eredményes és kitartó munkáért, melyet az RMDSZ és a civil szervezetek közösen fejtettek ki az oktatási intézményekben érvényesülő kétnyelvűségért. Tudjuk, bőven van mit tenni azért, hogy a valós kétnyelvűség érvényesüljön az oktatási intézményekben, azonban azt gondolom, hogy az előző évekhez viszonyítva ez mindenképp

egy fontos előrelépés” – értékelte az intézkedést Peti András alpolgármester, az RMDSZ marosvásárhelyi elnöke. Emlékeztetett, hogy a helyi tanács még 2013. január 31-ei ülésén, az RMDSZ-frakció javaslatára foglalta határozatba a tanintézetek névtábláinak egységesítését, kétnyelvűsítését.

Tankönyvadomány az erdélyi magyar iskoláknak

Mintegy százmillió forint értékű tankönyvadományt juttat el az erdélyi magyar iskoláknak a Nemzeti Tankönyvkiadó (NTK). A 175 ezer kötetből álló első szállítmányt november 20-án indították el Budapestről. A 130 raklapnyi tankönyvadomány olyan könyveket, munkafüzeteket és tanári segédeszközöket tartalmaz, amit tanárok és diákok ezrei használhatnak. A tankönyveket különböző tárgyakból és évfolyamokból válogatták össze a kiadó szakemberei. A magyar irodalom és nyelvtan, történelem, matematika és természettudományos könyvek mellett tanári segédletek és a szülőkkel közös gyakorlat megkönnyítő otthoni munkafüzetek is helyet kaptak a szállítmányban. Az adományt a Szent Gellért Erdélyi Lovagrend juttatja el az erdélyi iskolákba. Kiss János Tamás, a kiadó vezérigazgatója hangsúlyozta, a határon túli iskolák támogatása magyar nyelvű tankönyvekkel hosszú hagyományokra tekint vissza a vállalatnál, amely megalakulása óta feladatának tekinti a magyar nyelvű kultúra építését.

Országgyűlési ajándék a csángó diákoknak, oktatóknak

A magyar oktatási programban részt vevő moldvai csángó gyerekek és oktatóik számára előkészített karácsonyi ajándékot adott át a Magyar Országgyűlés hivatala és a Magyar Vöröskereszt budapesti szervezete december 4-én Pusztinán – közölte Pappné Farkas Klára, az Országgyűlés hivatala külügyi igazgatóságának főosztályvezető-helyettese, a küldöttség vezetője. A DVD-lejátszókból, mesefilmekből, irodaszerekből, tisztítószerekből álló adományt és a Vöröskereszt által gyűjtött ruhaneműt és lábbeliket a programot irányító Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) vezetői vették át, akik az ajándékok szétosztásában is segédkeznek. A pusztinai gyerekek rövid műsorral köszön-

ték meg az adományt. Pappné Farkas Klára elmondta: az Országgyűlés ötödik éve szervez karácsonyi ajándéka kiadót a Csángóföldön. „Az a lényeg, hogy a magyar oktatásban részt vevő 2045 gyerek és 43 oktató mindegyike kapjon ajándékot. Ez folyamatos kapcsolatot jelent: nagyon lejáratunk már az egyszeri fellángolásokat, sokkal tartalmasabb, ha az odafigyelés, törődés rendszeres kapcsolattá válik. A folyamatos kapcsolattartás sokat segít abban, hogy megerősítse őket a magyarságtudatukban, és érezzék, hogy nincsenek magukra hagyva” – mondta a főosztályvezető-helyettes. Az oktatási programnak köszönhetően jelenleg 26 csángó faluban – iskolában és iskolán kívül – kétezer gyermek tanul magyarul, a magyar állami támogatással működő programot az RMPSZ koordinálja.

Külföldön is tanulhatnak a középiskolások

Meghatározott ideig külföldön folytathatják tanulmányaikat a romániai középiskolások a Highschools egyetem előtti mobilitási program keretében. A 15. életévüket betöltött, angol nyelvet ismerő, jó tanulmányi eredményekkel rendelkező középiskolás diákok egy hónap és egy év közötti időszakot tölthetnek külföldi oktatási intézményben a világ bármely országában. Mihai Timofte, a programot lebonyolító Romániai Nemzetközi Oktatási Központ felelőse szerint a külföldi tanulmányút során a tanulók olyan tudást sajátíthatnak el, amely révén könnyebben megállják a helyüket multikulturális környezetekben. Hangsúlyozta: Románia elismeri a külföldön eltöltött tanulmányi időszakot.

Visszahoznák a himnuszéneklést

Kötelezővé tenné a román himnusz éneklését a tanórák előtt a romániai oktatási intézményekben három szociáldemokrata (PSD) honatya. Alexandru Petru Frăţean, Gabriela Firea és Nicolae Şerban szenátorok erre vonatkozó törvénytervezetet nyújtottak be a parlamentbe, mely kötelezővé tenné a román zászló állandó jelleggel való kitűzését az állami intézményekre, és szankciókat írna elő más államok lobogói vagy helyi jelképek – például a székely zászló – használata esetén.

P. M.